

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE
**ANALIZA INSTITUCIONALNIH PARAMETROV EKONOMIKE
FEDERALIZMA NA PRIMERU KATALONIJE**

Ljubljana, maj 2019

TADEJ CVETKOVIČ

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisan Tadej Cvetkovič, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom analiza institucionalnih parametrov ekonomike federalizma na primeru Katalonije, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem izr. prof. dr. Mitjo Kovačem

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študenta: _____

KAZALO

UVOD	1
1 OSAMOSVOJITEV	2
2.1 Kako do osamosvojitve/samostojnosti	3
2.2 Kdaj postane država priznana kot neodvisna država	4
2.3 Ovire in izzivi pri osamosvajanju	5
2.4 Razlogi za osamosvojitvev	6
2 KATALONIJA	7
2.1 Predstavitev Katalonije	7
2.2 Zgodovina odnosov med Španijo in Katalonijo	8
2.3 Razlogi za željo po samostojni Kataloniji in njihova utemeljenost	11
2.4 Poskus osamosvojitve Katalonije 2017	17
2.4.1 Potek poskusa osamosvojitve	17
2.4.2 Odziv Španije na katalonski poskus osamosvojitve	19
2.4.3 Odziv ostalih držav na katalonski poskus osamosvojitve	20
2.4.4 Ugotovitve	21
3 POSLEDICE OSAMOSVOJITVE KATALONIJE	21
3.1 Posledice za Katalonijo	21
3.2 Posledice za Španijo	25
4 ALI LAHKO KATALONIJA POSANE NEODVISNA DRŽAVA?	26
4.1 Osamosvojitvev Katalonije na podlagi ustave Kraljevine Španije	26
4.2 Osamosvojitvev Katalonije na podlagi mednarodne zakonodaje	27
SKLEP	28
LITERATURA IN VIRI	30

KAZALO TABEL

Tabela 1: Zaostritev odnosov med Španijo in Katalonijo	10
Tabela 2: Pristojnosti Katalonije v letu 2000	14
Tabela 3: Pristojnosti Katalonije pri vladanju	16
Tabela 4: Vloga znotraj celotne države Španije	16

KAZALO SLIK

Slika 1: Zemljevid Katalonije.....	7
Slika 2: Delež aktivnosti Katalonije v primerjavi s Španijo.....	8
Slika 3: Izvoz in tuje investicije v Kataloniji med leti 2014 in 2016	23

UVOD

V zaključni strokovni nalogi bom predstavil aktualen problem, s katerim se trenutno sooča Evropska unija, predvsem pa Španija. Govoril bom o primeru vse glasnejše želje po samostojni Kataloniji, s katerim se Španija sooča že več desetletji, v zadnjih letih pa postaja vedno bolj realno, da bo prišlo do dejanske osamosvojitve in razglasitve neodvisnosti. V tem konfliktu sta udeleženi dve strani. Na eni strani je Španija, na drugi pa provinca ali avtonomna regija Katalonija, ki želi svojo neodvisnost. Glavni razlogi, ki jih Katalonci navajajo za osamosvojitve, so zgodovinski, saj pripadajo zgodovinsko drugačni kulturi, ki ima svoj jezik, in ekonomski, saj menijo, da Španiji prispevajo več, kot dobijo od nje. Katalonija ima tudi svojo avtonomno skupnost in osnovno institucionalno zakonodajo, ki jo priznava španska ustava iz leta 1978 (Viladot, 2017).

Vprašanje Katalonije je zelo pomembno politično vprašanje na mednarodnem političnem parketu, saj se v zadnjih letih pojavlja vse večje število nacionalističnih in separatističnih gibanj po Evropi in svetu. Vedno več regij ali provinc starejših in zgodovinsko pomembnih držav si želi neodvisnosti, na primer Škotska se želi osamosvojiti od Velike Britanije (v nadaljevanju VB) in pokrajina Flandrija se želi osamosvojiti od Belgije, prav tako Katalonija ni edina avtonomna regija Španije, ki si želi neodvisnost. Poleg nje si to želita tudi Baskovska država in Galicija. Morebitna uspešna osamosvojitve Katalonije lahko sproži domino učinek osamosvojitve drugih provinc po Evropi in svetu, zato jo precej držav osredotočenih na dogajanje v Kataloniji. V zaključni strokovni nalogi bom zato pokušal odgovoriti na raziskovalno vprašanje: »Ali lahko Katalonija postane samostojna država?« (Viladot, 2017).

Pri odgovarjanju na raziskovalno vprašanje bom uporabil kvalitativno metodo raziskovanja, saj je namen zaključne strokovne naloge razumeti in proučiti problem neodvisne Katalonije. V ta namen bom uporabil čim več različne literature, kot sta knjiga *Freedom for Catalonia* in ustava Kraljevine Španije, ter večje število spletnih virov v kombinaciji strokovnih in novinarskih člankov.

Zaključna strokovna naloga je sestavljena iz treh večjih delov. Prvi del se nanaša na osamosvojitve na splošno, kjer bom pokušal na kratko razložiti, kaj je osamosvojitve oziroma neodvisnost, zakaj pride do osamosvojitve ali neodvisnosti, kako država postane neodvisna in katera merila mora izpolnjevati, kakšne so morebitne ovire, ki se pojavljajo pri pripravah na osamosvojitve in razglasitve, ter kakšni so glavni razlogi, da država želi postati neodvisna.

Ko bom predstavil proces osamosvajanja ali nastanka nove države, bom v drugem delu zaključne strokovne naloge pokušal čim bolj slikovito opisati Katalonijo, prikazati zgodovino odnosov med Španijo in Katalonijo ter razložiti, zakaj prihaja do tako močne želje po neodvisni in samostojni ter suvereni Kataloniji. Naštel bom tudi glavne razloge za

samostojnost, ki jih navajata Katalonija in njeno prebivalstvo. V okviru predstavitve Katalonije bom opisal tudi poskus osamosvojitve iz leta 2017, ki je veljal za do zdaj največji, najglasnejši in najresnejši poskus osamosvojitve Katalonije. V okviru tega bom poskušal razložiti, kako je potekal poskus osamosvojitve, kaj je šlo narobe in kako se je odzvala Španija. Poleg tega bom poskušal odgovoriti na vprašanje, kako naprej.

V zadnjem, tretjem delu zaključne strokovne naloge pa bom poskušal tudi konkretno prikazati in povedati ter razložiti, kakšne so lahko morebitne posledice za Katalonijo in Španijo, če bi dejansko prišlo do osamosvojitve, saj je Katalonija predstavlja pomemben člen gospodarstva Španije in bi njena odcepitev povzročila močan udarec za Španijo v gospodarskem in političnem pogledu, medtem ko Katalonija večino poslovanja opravlja z Evropsko unijo in bi jo morebitna osamosvojitve od Španije lahko močno prizadela. Čisto na koncu zaključne strokovne naloge bom na podlagi mednarodne zakonodaje in ustave Kraljevine Španije poskušal tudi odgovoriti na glavno raziskovalno vprašanje, in sicer: »Ali lahko Katalonija postane neodvisna država?« Podal bom tudi svoje mnenje in razmišljanje.

1 OSAMOSVOJITEV

Za uvod v poglavje, ki govori o osamosvojitvi, se mi zdi smiselno najprej razložil nekatere strokovne izraze, ki jih bom kar nekajkrat uporabil v zaključni strokovni nalogi. To so neodvisnost, suverenost in samostojnost ali avtonomija. V zaključni strokovni nalogi bom z besedo neodvisnost vedno govoril o politični neodvisnosti, ki je atribut oziroma stanje naroda ali države, ki je popolnoma avtonomna in ni podrejena vladnemu nadzoru ali nareku kakršne koli zunanje države (What is Independence?, 2019). Neodvisnost je tudi eden od bistvenih atributov države v mednarodnem pravu, saj ji omogoča zunanjo suverenost, kar pomeni, da ima država pravico do svobodnega izvajanja celotnega obsega moči, ki jo ima država po mednarodnem pravu (Independence, brez datuma). Drugi strokovni izraz, ki ga bom uporabljal, je suverenost. Državna ali politična suverenost pomeni politično neodvisnost ali samostojnost, ki se v mednarodnem pravu uporablja v kombinaciji s štirimi izrazi. Poznamo mednarodno pravno suverenost, Vestfalsko suverenost, domačo suverenost in neodvisnost, z drugimi besedami pa suverenost pomeni, da ima država moč nad tem, da nadzira svojo vlado in vse njene veje oblasti brez večjih zunanjih vplivov (Krasner, 2001). Torej politična suverenost omogoča vrhovno, absolutno in neobvladljivo moč države, da stori vse, kar je potrebno, da vlada nad svojim teritorijem in sprejema ter izvršuje zakone, nalaga in pobira davke, odhaja v vojne in sprejema mir ter sodeluje v mednarodni skupnosti (Sovereignty, brez datuma.b). Zadnji pravni termin, ki ga bom pogosto uporabljal, pa je avtonomija ali samostojnost, ki pomeni samostojno upravljanje določenega ozemlja v okviru države, torej ima avtonomna država pravico do samouprave. Poznamo tudi avtonomne regije znotraj določene države, ki so bile ustanovljene za določene manjšine, ki živijo v državi, kot so Škotska in Wales v VB ter Katalonija, Baskovska država in Galicija v Španiji (Greer, 2007).

2.1 Kako do osamosvojitve/samostojnosti

Načeloma obstajata dve glavni poti, kako lahko država pride do samostojnosti. V prvem primeru gre za to, da država ali regija, ki želi postati samostojna, pridobi soglasje matične države, kar pa ni vedno mogoče. Če regija ali država želi na tak način postati samostojna, ji mora to matična država dovoljevati z njeno ustavo, v kateri mora biti zapisano, da je možna sporazumna odcepitev od matične države, ali pa je treba spremeniti ustavo, prav tako mora biti po tej poti sklenjen tudi sporazum med centralno vlado in akterji države ali regije, ki se želi osamosvojiti. Drugi korak pri sporazumnem odstopu je izvedba demokratičnega referendum ali plebiscita, kjer prebivalstvo regije, ki se želi odcepiti oziroma osamosvojiti, izrazi svoje mnenje, stališče ali glas za oziroma proti osamosvojitvi (White, 2016).

Dokaj dober primer tovrstne osamosvojitve je primer Republike Slovenije, ki se je osamosvajala od Socialistične federativne republike Jugoslavije, ki je bila na robu propada. Slovensko prebivalstvo je želelo oditi na svoje, saj ni več želelo podpirati manj razvitih regije Jugoslavije, prav tako je bila Jugoslavija po smrti Josipa Broza Tita v veliki gospodarski in politični krizi. *»Čisto po pravici takrat ni nikomur padlo na misel, da bi šli iz Jugoslavije. Zato ni bilo nobenega javnega nastopa, kjer bi zagovarjali stališče, da hočemo iti iz Jugoslavije. Zvezna oblast je razen vojaške, močno slabela. Še vedno pa je imela v rokah vso oblast, vse finance, zunanjo trgovino in predvsem vojsko ter policijo. Nas Slovence pa so stiskali in počasi je tudi slovenskemu vodstvu postalo jasno, da je slaba naložba vezati lastno preživetje na preživetje zvezne vlade in zvezne administracije«.* (Bučar, 2012, v Sloveniji in pika, 2016). Slovenska samostojnost je potekala dokaj mirno, kljub nekaterim provokacijam jugoslovanske vlade, kot sta bili srbska blokada slovenskega gospodarstva in 10-dnevna vojna. Slovenija je naredila svoj osamosvojitveni program z naslovom Majniška deklaracija, ki so jo oblikovale slovenske opozicijske politične stranke leta 1989 in z njo zahtevale suvereno državo slovenskega naroda. Na podlagi te deklaracije so bile ustanovljene demokratične politične stranke. Te so se nato oblikovale v opozicijsko politično koalicijo DEMOS, ki je zmagala na parlamentarnih volitvah leta 1990 in začela pripravljati zakonodajo za osamosvojitve ter še istega leta izvedla plebiscit za neodvisnost in samostojno Slovenijo. Njegova izvedba je bila uspešna, saj je imel 88,5-odstotno volilno udeležbo in 95 % volivcev se je izreklo, da želi neodvisno, samostojno in suvereno Republiko Slovenijo (Plebiscit o samostojnosti Slovenije, 2014). Slovenska neodvisnost je bila dokončno razglašena 25. 6. 1991, Ustava Republike Slovenije pa je bila sprejeta 23. 12. 1991 (Bučar, 2012).

Druga glavna pot do neodvisne, suverene in samostojne države je veliko težja. Gre za poskus osamosvojitve brez soglasja matične države, torej pride do neupoštevanja avtoritete matične države in izpodbijanja njene ustave, zakonov in vlade, kar vodi v to, da država ali regija, ki želi postati neodvisna, enostransko razglasi svojo neodvisnost brez kakršnega koli dovoljenja matične države. Pogosto to naredi regionalna vlada, revolucionarne skupine ali prebivalstvo preko neustavnega in protizakonitega referendum ali plebiscita. V

primeru tovrstne napovedi neodvisnosti in samostojnosti ima matična država le dve možnosti, in sicer izpodbijanje plebiscita na mednarodni ravni in koriščenje svojih političnih točk. V skrajnih primerih to lahko pomeni vojno, ki je v veliko primerih lahko dolgotrajna in zelo krvava. Kot primer tovrstne napovedi samostojnosti lahko uporabim najbolj znano vojno za neodvisnost, in sicer med Združenimi državami Amerike (v nadaljevanju ZDA) in VB, ki se je zgodila leta 1776 (White, 2016).

2.2 Kdaj postane država priznana kot neodvisna država

Zdaj, ko sem opisal dva načina, kako lahko država postane neodvisna, samostojna in suverena ali avtonomna, bom poskušal razložiti, kako država pridobi mednarodno priznanje za samostojnost, torej kaj mora država, ki se osamosvoji, storiti, da jo bo mednarodni politični prostor priznal kot neodvisno. Načeloma država nastaja v treh korakih, ki so:

1. razglasitev neodvisnosti,
2. pridobivanje prepoznavnosti,
3. pridružitvev Združenim narodom.

Prvi korak sem že predstavil. To je razglasitev neodvisnosti od matične države, ki je lahko legitimna ali pa ne, odvisno od poti, ki jo je država izbrala. Poleg tega mora novoustanovljena država tudi upoštevati in izpolnjevati pravila iz Konvencije o pravicah in dolžnostih Montevideo, ki je bila sprejeta leta 1933 (Melina, 2011).

Na kratko, Konvencija Montevideo govori o pravicah in dolžnostih države. Sestavljena je iz več poglavij in je mednarodno priznana ter jo upoštevajo vse države članice Združenih narodov. Najpomembnejše je prvo poglavje z naslovom Article 1, ki govori o tem, da mora imeti država stalno populacijo, definiran teritorij oziroma ozemlje, vlado ter možnost vstopanja v razna razmerja z drugimi državami v mednarodnem prostoru (Montevideo Convention on the Rights and Duties of States, 1933).

Drugi korak se nanaša na pridobivanje prepoznavnosti v svetu. Druge države v svetu morajo državo, ki se osamosvaja, priznati kot legitimno in samostojno državo. Pri tem pogosto prihaja do težav, saj se velikokrat zgodi, da nekatere države priznajo novo samostojno državo, druge pa ne. Primeri so Kosovo, Tajvan in Palestina. Zato je ključnega pomena, da novoustanovljena država v čim krajšem času pridobi priznavanje o neodvisnosti pomembnejših držav, kot so ZDA, VB, Francija, Kitajska in Rusija. To lahko najučinkoviteje pridobi z dobro zunanjo politiko, zaradi dobre gospodarske povezanosti ali zaradi zgodovinskih razlogov. Najpogostejši razlogi, ki se pojavljajo pri nepriznavanju novoustanovljene države so zaradi preprečevanja odpiranja novih vojnih območij zaradi osamosvojitvene vojne. To se pogosto dogaja na afriškem kontinentu, da bi se države izognile morebitnim konfliktom z zaveznicami, kot je morebitno priznavanje Tibeta kot

samostojne države, ali pa konfliktom na svojem ozemlju, ker tam živijo pripadniki določenih gibanj, ki so proti osamosvojitvi določenih ozemelj ali provinc (Melina, 2011).

Zadnji, tretji korak, ki zacementira določeno regijo ali novoustanovljeno državo kot samostojno, pa je pridružitvev Združenim narodom. Združeni narodi sicer niso država in so le organizacija oziroma skupnost, ki sama po sebi ne more priznati določene države kot samostojne, vendar pa je nekako v veljavi, da če je država sprejeta v organizacijo Združenih narodov, naj bi v mednarodni skupnosti veljala kot samostojna in mednarodno sprejeta (Melina, 2011).

Kako pa določena država postane članica Združenih narodov? To lahko stori tako, da zaprosi za članstvo v organizaciji, kar stori tako, da generalnemu sekretarju Združenih narodov pošlje pismo s prošnjo in izjavo, da bo sledila listinam in pravilom Združenih narodov. Ko Združeni narodi prejmejo vlogo, jo posredujejo Varnostnemu svetu, ki nato odloča o vlogi in o njej tudi glasuje. Če želi vloga prestati glasovanje, mora dobiti vsaj devet od petnajstih glasov članov Varnostnega sveta, vendar tukaj obstaja past. V primeru, da katera izmed članic glasuje proti, vloga avtomatsko pade na glasovanju. Države, ki imajo veto pravico glasovanja, so ZDA, VB, Francija, Rusija in Kitajska. Zato sem tudi prej omenil, da je najpomembnejše, da država, ki se želi osamosvojiti, dobi njihovo naklonjenost in priznanje. V primeru, da se vloga države, ki želi postati del Združenih narodov, odobri, preide v drugo fazo sprejemnega procesa – njena vloga se predloži generalni skupščini sveta Združenih narodov, ki ga trenutno sestavlja 193 držav članic. O vlogi skupščina razglablja in na koncu glasuje. Za sprejem je potrebna dvotretjinska večina, torej vsaj 128 glasov (About UN Membership, 2019).

Torej država postane suverena in samostojna takrat, ko postane članica Združenih narodov, saj je največja in najbolj vključujoča večstranska organizacija na svetu. Postati mednarodno priznana država ni tako preprost postopek, saj je v veliki meri odvisen od moči in mednarodne politične klime v določenem trenutku (Richards, 2017).

2.3 Ovire in izzivi pri osamosvajanju

Največji izziv, s katerim se sooča država, ki razglša neodvisnost, je doseganje suverenosti na vseh področjih upravljanja države. Torej se pojavljajo izzivi pri zagotavljanju domače suverenosti, ki se nanaša na nadzor nad domačimi institucijami. Novoustanovljena država mora tudi zagotoviti tako imenovano suverenost medsebojne odvisnosti, ki se nanaša na nadzor nad njenimi mejami in celotnim ozemljem. Poleg tega mora država tudi poskrbeti za Vestfalska suverenost in pridobiti mednarodno priznanje drugih suverenih državav, o čemer sem govoril v prejšnjem poglavju (Bade, 2014).

Vestfalska suverenost ali angleško Westphalian sovereignty je neke vrste izraz za državno suverenost, ki v bistvu pomeni, da ima vsaka nacionalna država izključno suverenost in politično oblast nad svojim ozemljem brez konkurenčnih akterjev v boju za oblast, na

primer uporniških gibanj. Tovrstna suverenost je tudi podlaga za vstop v organizacijo Združenih narodov (Krasner, 2001).

Druge ovire ali težave, ki se začnejo pojavljati pri osamosvajanju, so predvsem odvisne od tega, ali gre za mirno ali konfliktno osamosvojitve. V primeru, da gre za konfliktno osamosvojitve, lahko pride do osamosvojitvene vojne in obsojanj mednarodnih držav. V vsakem primeru, ne glede na vrsto osamosvojitve, pa je obema skupno, da se pojavljajo težave pri državnih institucijah, ki so včasih veljale za regionalne in morajo v novi državi veljati kot nacionalne. Pogosto na take izzive niso pripravljene, zato mora precej novih držav svoje nacionalne institucije ponovno zgraditi iz nič ali pa jih močno reorganizirati. Poleg institucionalnih izzivov se pojavljajo tudi finančni in gospodarski izzivi, saj mora novoustanovljena država narediti svojo denarno in fiskalno politiko, odgovoriti na precej težkih vprašanj, kot so kako deliti državni dolg, kakšna bo davčna politika, kako razdeliti bremena države, kot so zdravstvo, subvencije in določene ugodnosti. Pojavlja se tudi vprašanje lastne valute, ki jo je zelo težko vzpostaviti. Za zaključek se pojavljajo tudi težave na področju mednarodnih institucij, kjer mora država odgovoriti na vprašanja, kam se bo vključila in kako. Tukaj se lahko pojavijo veliki problemi, posebej če pride do kakšnega veta glasovanja pri vstopu v Združene narode, kot ga je na primer Rusija izrekla državi Kosovo, zaradi česar Kosovo ne more pisati članica Združenih narodov (Bade, 2014).

2.4 Razlogi za osamosvojitve

Nekatere države kličejo po neodvisnosti, medtem ko jo imajo nekatere že od rojstva. V zgodovini so glavni razlogi za željo po neodvisnosti tičali v kolonijah, saj prebivalstvo kolonije ni želelo, da jim vlada nekdo nekaj tisoč kilometrov stran, saj taki vladarji ne poznajo njihovih problemov in se z njimi ne ukvarjajo, temveč jih le obdavčujejo in izkoriščajo. Težko je graditi infrastrukturo in gojiti razne pridelke le zato, da pridejo ladje in odpeljejo velik delež pridelka. Prav tako je tudi težko vladati oddaljenim deželam, saj se prebivalstvo kolonij ne drži vedno pravil, ki naj bi veljala v matični državi. To je bil tudi glavni razlog za razglasitev neodvisnosti številnih kolonij, ki so pripadale VB, Franciji, Portugalski, Španiji in Nizozemski. Večini tovrstnih razglasitev neodvisnosti je tudi sledila krvava vojna za neodvisnost (McGee, 2018).

Drugi večji razlog za osamosvojitve pa leži v tem, da matična država preprosto razpade in se potem določena ozemlja preoblikujejo v lastne države. Glavni razlogi za razpad države so po navadi totalen politični kolaps zaradi šipke centralne vlade, ekonomski in gospodarski propad države, kot je bankrotiranje. Države razpadejo tudi zaradi krčenja temeljnih človekovih pravic, kot je prisilno delo, zaradi pohlepa elite, ki lahko sproži revolucijo, kot je bila v Egiptu in Libiji, in zaradi državljanske vojne (Acemoglu & Robinson, 2012).

Prav tako poznamo tudi druge možne razloge za željo po neodvisnosti, in sicer:

1. prebivalstvo določenega dela države želi zgraditi novo in boljšo državo;
2. zaradi želje po promociji svoje kulture in jezika, ki se razlikuje od matične države;
3. zaradi želje po tem, da je določen narod v svetu poznan pod svojim imenom, na primer Katalonci želijo biti v svetu znani kot Katalonci in ne Španci;
4. zaradi želje po izgradnji močnejšega in boljšega gospodarstva;
5. ker ima del prebivalstva države že vse attribute države, ki se močno razlikujejo od matične države (svoj jezik, svojo zgodovino, svojo kulturo, svojo tradicijo (Reasons for independence, 2019).

2 KATALONIJA

2.1 Predstavitev Katalonije

Katalonija je avtonomna skupnost v Španiji, ki leži na severovzhodnem delu Iberskega polotoka. Sestavljajo jo štiri pokrajine, in sicer Barcelona, Girona, Lleida in Tarragona. Glavno mesto Katalonije, ki je hkrati tudi največje mesto, je Barcelona, ki je tudi drugo največje mesto Kraljevine Španije in šesto najbolj naseljeno območje v Evropski uniji. V Kataloniji trenutno živi nekaj več kot 7,5 milijona prebivalcev. Nahaja se na ozemlju, ki je veliko nekaj več kot 32.000 kvadratnih kilometrov. Katalonija je po španski ustavi označena kot avtonomna skupnost, kar pomeni, da pravico do samouprave, torej ima svoje zakone, vlado, volitve in tako dalje, mora pa delovati v skladu z ustavo Kraljevine Španije ter drugim najvišjim pravnim aktom v Kraljevini, statutom o avtonomiji. Drugače Katalonija meji na Francijo in Andoro na severu. Na vzhodu države se nahaja sredozemsko morje, na zahodu španska avtonomna skupnost Aragon in Valencija na jugu. Uradni jeziki v Kataloniji so španščina, arabščina in katalonščina, ki v zadnjih letih pridobiva vse večji pomen zaradi povečanega nacionalizma in promocije katalonskega jezika v svetu (Catalonia, 2019a).

Slika 1: Zemljevid Katalonije

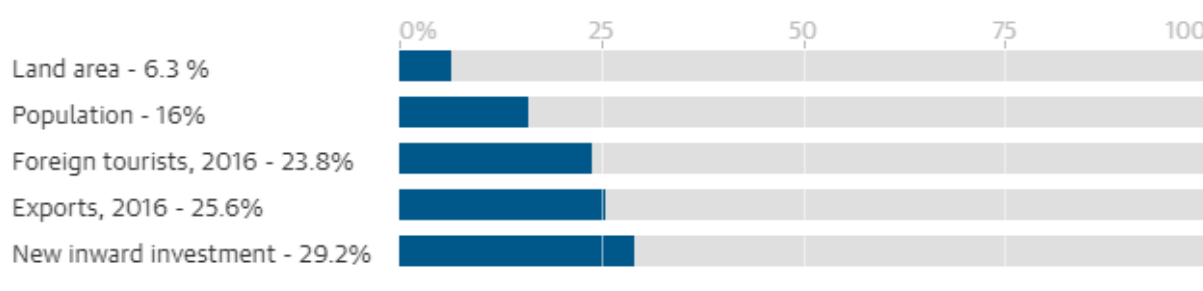

Vir: Catalonia region profile (2018).

Katalonija velja zgodovinsko za avtonomno regijo, ki je močno odvisna od njene sposobnosti povezovanj s preostalim svetom, saj ji njena unikatna lokacija omogoča dobre trgovske povezave, zato ima zelo dobro razvito prometno in trgovsko infrastrukturo, prav tako velja za prijazno podjetniško in gospodarsko odprto regijo. Njeno glavno mesto Barcelona velja za glavno stičišče mednarodnega poslovanja na jugu Evrope (Catalonia connects your business the competitive economy it needs, 2019).

Za zaključek predstavitev Katalonije si pogledjmo še njeno pomembnost za špansko gospodarstvo ter nekaj ključnih ekonomskih kazalcev za Španijo in Katalonijo. Katalonija predstavlja samo 6,3 % ozemlja Španije, na katerem živi kar 16 % celotne španske populacije. V Katalonijo je leta 2016 prišlo kar 23,8 % vseh tujih turistov, ki so obiskali Španijo, torej predstavlja velik del turizma za celotno državo. V letu 2016 je bila Katalonija odgovorna za kar 25,6 % vsega španskega izvoza, ki je znašal 65,2 milijardi evrov, celoten španski izvoz pa je znašal 254,7 milijarde evrov. Prav tako je Katalonija prejela tudi približno 37 milijard evrov tujih investicij v letu 2016, kar je predstavljalo 29,2 % vseh tujih investicij, ki jih je prejela Španija, sicer pa je Španija prejela 126,7 milijarde evrov investicij. Modra barva na grafu na sliki 2 predstavlja Katalonijo, siva barva pa predstavlja preostanek Španije (Henley, 2017).

Slika 2: Delež aktivnosti Katalonije v primerjavi s Španijo

Vir: Henley (2017).

Katalonija ima v povprečju manjšo brezposelnost in neenakost pri dohodku kot preostanek Španije. Katalonija ima 13,2-odstotno brezposelnost, medtem ko je bilo povprečje za leto 2016 v Španiji kar 17,2 %. Katalonija ima tudi tretji največji bruto družbeni proizvod na prebivalca, ki je leta 2016 znašal 28.590 evrov. Višji je bil le v Baskovski državi, kjer je znašal 31.805 evrov na prebivalca, in v Madridu, kjer je bil 32.723 evrov. Po teh številkah za leto 2016 lahko tudi sklepamo, da se v povprečju Katalonci počutijo bolje in živijo boljše kot povprečen Španec (Henley, 2017).

2.2 Zgodovina odnosov med Španijo in Katalonijo

Katalonija ima zelo bogato zgodovino, zato bom poskušal samo omeniti najpomembnejše dogodke v njeni zgodovini, ki se močno povežani s Španijo. Ozemlje sedanje Katalonije je

bilo poseljeno že v času starih Grkov in Rimljanov. To je bilo tudi eno izmed prvih področij, ki jih je zavzel Rimski imperij v Španiji ter mu je vladal vse do razpada zahodnega Rimskega imperija v začetku osmega stoletja, nato pa je ozemlje padlo pod nadzor Umayyad Kalifata, ki je bila muslimanska država. Ravno iz tega razloga so franki zavzeli za ozemlje Katalonije in ustanovili okrožje Barcelone z namenom postavitve nekakšnega zidu med muslimanskim ozemljem in krščanskimi (History of Catalonia, 2019č; Rodriguez, 2019).

Prvi pomembnejši trenutek v zgodovini, ki se nanaša na zgodovino odnosov med Španijo in Katalonijo, se je začel v 11. stoletju, saj je takrat ozemlje, ki so ga zavzeli franki, postalo neodvisno, vendar njegova neodvisnost ni bila dolga, saj se je v 12. stoletju že priključilo kraljevini Aragoniji, ki je prav na račun Katalonije postala srednjeveška pomorska sila, ki je vladala mediteranskemu morju s svojimi trgovskimi povezavami. V 15. stoletju se je nato Aragonija priključila Kraljevin Španiji, zaradi poroke med kraljem Aragonom in kraljico Isabella of Castile, kar je Katalonijo postavilo na drugi tir pomembnih španski zadev, saj je kralj živel v Madridu. Katalonija je imela kljub poroki še vedno neko avtonomijo in se je razvijala okoli mestnega jedra Barcelone. Avtonomija pa ni bila bistveno močna. Zaradi vse večjih navzkrižnih interesov med Španijo in Katalonijo ter upadanja ugleda španske monarhije je začelo v 17. stoletju prihajati do prvih katalonskih separatističnih gibanj, ki so želela neodvisno kraljestvo (Rodriguez, 2019). Na koncu se je Katalonija tudi uprla Španiji in se osamosvojila po prvi osamosvojitveni vojni ter postavila pod zaščito Francije leta 1640. Žal Španija tega upora ni pozabila in oprostila ter je leta 1714 ponovno napadla in zavzela Katalonijo ter ji kot kazen ukinila katalonsko ustavo ter odvzela njeno avtonomijo (Euronews, 2017). Čez čas se je Katalonija borila za oživitve vsaj delne avtonomnosti, ki pa ji na koncu ni uspela, zato so se ponovno pojavila separatistična gibanja. Katalonija je bila v 19. in 20. stoletju tudi vedno bolj industrijsko in ekonomsko razvita od večjega dela Španije, kar je še dodatno povečevalo željo po neodvisnosti (History of Catalonia, 2019č). Španija je v tem času postala demokratična država in je omogočala volitve na svojih območjih. Tako so se leta 1931 izvedle občinske volitve v Barceloni, kjer je prepričljivo zmagala stranka Esquerra Republicana, ki je nekaj dni po volitvah razglasila Republiko Katalonijo. Razglasitev je bila legalna, saj je bil dosežen kompromis s centralno vlado leta 1932, ki je tako postal zakon o avtonomni Kataloniji. Katalonija je praktično postala avtonomna država znotraj države (History of Catalonia, 2019č, Rodriguez, 2019). Španija je leta 1936 padla v državljansko vojno, kjer je Katalonija igrala vidnejšo vlogo, saj je bilo vprašanje Katalonije eno izmed glavnih razlogov vzpona desnice v španski vladi, ki je omogočila vzpon generala Franca. V vojni sta bili udeleženi dve strani, in sicer republika Španija in nacionalisti, vendar je imela Katalonija to nesrečo, da je bila na napačni strani konflikta, saj so v vojni leta 1939 zmagali nacionalisti, ki jih je vodil general Francisco Franco (Greer, 2007). Eden izmed prvih ukrepov, ki jih je sprejela zmagovalna stran državljanske vojne, je bila vzpostavitev represivne politike do katalonskega nacionalizma in je razveljavila kompromis iz leta 1932, zato je začela Španija še močneje zatirati Katalonijo in njeno prebivalstvo.

Katalonijo je general Franc močno zatiral v vseh pogledih vse do leta 1975 (History of Catalonia, 2019č).

Po smrti diktatorja Franca je Španija ponovno postala demokratična država, vendar to ni nič zmanjšalo želje Kataloncev po neodvisnosti. Španska vlada je Kataloniji leta 1979 dodelila določeno avtonomijo in jo razglasila za avtonomno skupnost v Španiji. Tako je Katalonija dobila svoj parlament, ustavo in zakone. Leta 2006 je Katalonija dobila tudi davčno razbremenitev, saj ji je bil podeljen status naroda, ki pa ji je bil leta 2010 odvzet in spremenjen v status narodnosti, kar naj bi pomenilo, da so Katalonci narod, ki živi v Kataloniji, ki pa sama po sebi ni narod. Zaradi finančne in dolžniške krize, ki je zajela svet in Španijo, so si Katalonci želeli še fiskalno neodvisnost od centralne vlade, vendar tega niso dobili. Zato se je prvi poskus referendumu o neodvisnosti zgodil 9. 11. 2014, ki je bil sicer uspešen, saj je 80 % glasovalo za neodvisnost, vendar sta ga španska vlada in njeno ustavno sodišče razglasila za protizakonitega. Katalonija se ni vdala in je v parlamentu 9. 11. 2015 sprejela ukrep »za miren izhod iz španske države«, vlada v Madridu pa jim je sporočila, da bo kakršen koli ukrep in poskus osamosvojitve nezakonit in mu bo Madrid nasprotoval z vsemi možnimi načini. Tako smo prišli do najodmevnejšega poskusa osamosvojitve Katalonije, ki se je zgodil leta 2017, več o tem pa v točki 3.4 (Rodriguez, 2019).

Tabela 1: Zaostritev odnosov med Španijo in Katalonijo

September 2015	Separatistične stranke zmagajo na regionalnih volitvah, kar jim podeljuje mandat za poskus izpeljave neodvisnosti.
November 2015	Katalonski parlament sprejme resolucijo, ki podpira neodvisnost.
December 2015	Špansko ustavno sodišče prekliče predlog Katalonije, da začne postopek ločevanja od Španije.
Januar 2016	Carlesa Puigdemonta (separatist) postane predsednik katalonske vlade.
Oktober 2017	Izvedba neuradnega in nezakonitega referendumu o neodvisnosti – plebiscita, ki je razglašen za uspešnega in razglasitev neodvisne Katalonije.
December 2017	Nove parlamentarne katalonske volitve in ponovna zmaga separatistov ali strank, ki si želijo neodvisnost.
Maj 2018	Katalonski parlament si prizadeva vrnitev Carlesa Puigdemonta kot predsednika vlade kljub njegovemu begu zaradi obtožbe o izvedbi upora.

Vir: Catalonia profile- Timeline (2018).

2.3 Razlogi za željo po samostojni Kataloniji in njihova utemeljenost

Glavni razlog za željo po samostojni Kataloniji leži v močni nacionalnosti, ki jo Katalonci čutijo do svoje države, saj sem že omenil, da je Katalonija država z bogato zgodovinsko in kulturno dediščino, ki si že več let prizadeva postati neodvisna. Prav tako prebivalci Katalonije in njeni predstavniki menijo, da so dali Španiji veliko več, kot so od nje dobili (Schallhorn, 2017).

Za globoko kulturno nacionalno povezanost Kataloncev je predvsem odgovoren njihov jezik, ki je bil več let zatiran, saj je vse do leta 1989 uradno veljal kot jezik ljudi, v zadnjih letih pa je ponovno postal eden izmed dveh državnih jezikov na območju Katalonije, kar je omogočilo ponoven razcvet katalonske kulture. Močna navezanost na katalonščino in njegova identifikacija s tem, kaj pomeni biti Katalonec, sta jezik naredila najpomembnejšo točko katalonskega nacionalizma. Ker se katalonski in španski jezik zelo razlikujeta, to daje Kataloncem tudi nekakšen dodaten znak, da ne pripadajo Španiji. Drugi dejavnik, ki je imel močan vpliv na močno povečan nacionalizem v Kataloniji, ki je bil že od nekdaj visok, pa je pojav nacionalističnih političnih gibanj v Kataloniji več kot osemdeset let nazaj. Pojav je sprožila katalonska elita, saj sama po sebi ni bila vključena v družbo z elitami iz centralne Španije, predvsem zaradi močne samozavestnosti glede svoje katalonske kulture. Kljub temu je katalonska elita pokušala večkrat neuspešno sodelovati z osrednjo Španijo, ker je želela zaščititi svoj položaj pred delavskim razredom v Kataloniji. Ker je bilo sodelovanje v glavnem neuspešno, so se začeli obračati na delavski razred in poudarjati pomembnost nacionalne pripadnosti, ki je zato začela še dodatno naraščati, saj so začela nastajati nacionalistična politična gibanja. Zadnji dogodek, ki je močno povečal nacionalno pripadnost Kataloncev Kataloniji, so politično zatiranje in politične usmrčitve, ki so se dogajale v času režima generala Franca (Hargreaves, 2000).

V nadaljevanju bom razloge za željo po samostojni Kataloniji razdelil na dva dela. Omenil bom zgodovinske razloge, ki ji navajajo Katalonci, ter opisal druge pomembnejše razloge, ki se navezujejo na pomembnejša politična vprašanja, ki jih kot glavne razloge navajajo predstavniki političnih gibanj za neodvisnost. Glavni zgodovinski razlogi, ki jih navajajo Katalonci za željo po samostojnosti, ležijo predvsem v jeziku, ki ga, čeprav gre za državo, ki je bila okupirana (po mnenju nekaterih največjih nacionalistov še vedno je) in večkrat zatirana, še vedno govori več kot devet milijonov ljudi. Drugi in tretji zgodovinski razlog sta v tem, da je Katalonija nastala na začetku srednjega veka, ko je bila neodvisna država in je lahko razvila svoje običaje in kulturo. Četrty zgodovinski razlog leži v tem, da je Katalonija uspela sama, brez povezave s Španijo, saj je v času pod kraljem Aragonom veljala za veliko in močno srednjeveško pomorsko velesilo. Naslednji, torej peti zgodovinski razlog leži v tem, da je imela Katalonija že v 12. stoletju svoj prvi parlament, ki velja za enega izmed najstarejših v Evropi, prav tako je bila Katalonija takrat ena izmed redkih držav, ki je imela sodišče, katerega sodbe kralj ni mogel enostransko razveljaviti. Šesti zgodovinski razlog se nanaša nato, da je Katalonija že razglasila svojo neodvisnost, in sicer večkrat, saj se je uprla kralju Filipu IV in odšla pod francosko zaščito, ki pa ni

trajala dolgo. Nato se je Katalonija ponovno osamosvojila v času Napoleonovih vojn, ko je še drugič odšla pod francosko zaščito, tokrat pod Napoleonovo, ki ji je omogočil popolno avtonomijo, vendar so jo Španci ponovno okupirali leta 1812. Tretji poskus osamosvojitve je bila dosežena avtonomija v 20. stoletju, ki ji je omogočila enotni upravni sistem in določeno stopnjo samoupravljanja ter tudi razglasitev republike Katalonije in avtonomne vlade, vendar je vse skupaj razveljavil general Franco in ponovno začel zatirati Katalonce. Vsi ti poskusi nakazujejo, da so Katalonci resni pri svojih željah, da postanejo neodvisna država. Zadnji zgodovinski razlog, ki ga navajajo, je zgodovina sama, vedno so bili, kadar pod španskim nadzorom, zatirani in se bojijo, da se bo to zgodilo tudi v prihodnosti, saj se zgodovina zelo rada ponavlja (Holloway, 2017; Woolf, 2017).

Zdaj, ko sem predstavil zgodovinske razloge, ki jih Katalonci navajajo za željo po neodvisnosti, se bom dotaknil še glavnih političnih razlogov, ki jih navajajo politični predstavniki v boju za neodvisnost. Tukaj se poleg jezika in kulture predvsem znašajo na tri glavna politična vprašanja, ki sem jih že večkrat omenil in predstavil, nad katerimi bi Katalonija v bistvu rada imela politično avtonomijo. To so vprašanje migracijske politike, ekonomske ali fiskalne avtonomije in politične avtonomije na splošno. Avtonomnost nad temi področji je nemogoče imeti sredi neke skupnosti držav, kar praktično pomeni, da želijo biti samostojni in neodvisni.

Migracijsko politiko v Španiji in posledično tudi v Kataloniji ureja centralna vlada. Po španskem zakonu se lahko prebivalci prosto gibajo in preseljujejo med vsemi španskimi provincami in avtonomnimi regijami. Katalonija nima nobene besede pri sprejemanju migracijske politike in se mora strinjati z zakoni in predpisi, ki jih postavlja centralna vlada. Katalonci imajo načeloma radi imigrante, ki pridejo v njihovo deželo in se naučijo njihove kulture in jezika, torej se uspešno asimilirajo, moti pa jih, da ne morejo vplivati, na kakšen način se to izvede, saj nimajo nobene pristojnosti za tovrstne zadeve. Močno jih tudi moti odgovor na relativno lahko vprašanje: »Kdo je Katalonec?« Odgovor se zdi preprost – Katalonec je oseba, ki prebiva v Kataloniji, vendar to ne drži popolnoma, saj je, kot želijo doseči Katalonci, Katalonec avtohtoni prebivalec Katalonije (Duerr, 2015).

Drugi večji politični razlog, ki ga kot razlog za osamosvojitve navajajo katalonski politiki, pa je politična avtonomija. Tukaj predvsem mislijo na to, da za špansko centralno vlado v večini veljajo le kot ena iz med sedemnajstih provinc ali regij države, čeprav so po njihovem mnenju pomembnejši, kar tudi so, vsaj v gospodarskem pogledu. Pod politično avtonomijo si predvsem močno želijo izvedbo demokratičnega plebiscita za neodvisnost, podobno kot ga je VB omogočila Škotski. Prav tako bi Katalonci radi sami sprejemali vse svoje zakone in predpise ter imeli popoln nadzor nad svojim parlamentom. Menijo, da je projekt »Statue of Autonomy« ali statut avtonomije mrtev projekt. Gre za program, ki je Kataloniji omogočil pridobitev določne avtonomije, vendar je v njem skupaj s špansko ustavo zapisano, da je kakršen koli referendum ali plebiscit, ki bi razdružil sedemnajst španskih regij, neustaven. Tudi španska vlada tega dela ustave za nobeno ceno ne želi spremeniti ali prilagoditi za potrebe Katalonije, zato si Katalonija prizadeva narediti

vprašanje katalonske neodvisnosti čim bolj javno in ga čim bolje vključiti v svetovno razpravo (Duerr, 2015).

Tretji in tudi največji politični razlog je zahteva Katalonije po ekonomski oziroma gospodarski ter fiskalni avtonomiji. Ta problem se je začel pojavljati nekaj let nazaj, in sicer z gospodarsko finančno krizo iz leta 2008, ki je Španijo zelo močno prizadela, saj je bila ena izmed najbolj prizadetih evropskih držav poleg Grčije in Italije. Voditelji katalonskih političnih strank ter njihovi podporniki menijo, da reševanje situacije, v kateri se je znašla Španija med gospodarsko krizo, ni bilo dobro in pravijo, da bi se lahko Katalonija na reševanje gospodarske krize precej bolje odzvala kot samostojna država. Vodja politične stranke Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) pravi: *»Prepričani smo, da v tem ključnem trenutku, ko se soočamo z težavami finančne krize, da je najboljši ukrep, ki ga lahko naredi država ta, da postane država, kar pomeni, da mora imeti močno vlado, ki ima močno parlamentarno podporo pri ključnih odločitvah, ki jih sprejema.«* (Junqueras, 2013, v *Secessionism and the European Union The Future of Flanders Scotland and Catalonia*, 2015). V času finančne krizo je katalonski parlament želel povečati določene davčne dajatve v sektorjih, ki si to lahko privoščijo, kot so bančni sektor, jedrske elektrarne in sektorji z večjimi komercialnimi podvigi, na drugi strani pa razbremeniti sektorje, ki se komaj preživljajo. Tega niso smeli storiti, saj nimajo pristojnosti za urejanje davčne in fiskalne politike. Eden izmed argumentov, ki jih poudarjajo vodje katalonskih političnih strank in podporniki neodvisne Katalonije, se nanaša na gospodarski razvoj na splošno (Duerr, 2015). *»V času krize so ljudje veliko razmišljali o svojem prispevku državi Španiji, ki je zelo velik in močno izčrpava vire iz Katalonije. Za vsaka dva evra, ki jih pošljemo v Madrid, se eden nikoli ne vrne, to je polovica kar pošljemo v Madrid in centralni vladi. To sedaj ljudje vedo, čutijo in zamerijo. V dobrih časih se noben zares ne pritožuje, vendar to ljudje čutijo v času krize in imajo občutek, da jih Španska oblast dejansko ropa.«* *»Glavni problem leži v tem, da Španska vlada pobere vse davčne dajatve in da mora nato Katalonska vlada oditi v Madrid in se pogajati ter prositi za določen delež. Tukaj pa pride do odtekanja davčnih dajatev iz Katalonije. Počutimo se kot, da moramo spraševati in prosti naš lasten denar, da pride nazaj.«* (Bosch, 2014, v *Secessionism and the European Union The Future of Flanders Scotland and Catalonia*, 2015).

Katalonci menijo, da bi morala Katalonija sama nadirati svoje finančne vire. Nekdanji predsednik politične stranke Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) pravi: *»Plačujemo skandinavske davke in v zameno prejemo infrastrukturo na nivoju latinske Amerike.«* (Rovira, 2014, v *Secessionism and the European Union The Future of Flanders Scotland and Catalonia*, 2015). Eden izmed naslednjih argumentov, ki ga Katalonci povezujejo z željo po neodvisnosti, je torej, da želijo imeti lasten nadzor nad svojim finančnimi viri. Menijo, da bi lahko imeli boljše infrastrukturo ter da bi lahko precej lažje, boljše in za precej več Kataloncev poskrbeli, če finančni viri ne bi bili v Madridu, ampak tam, kjer nastanejo, torej v Kataloniji. S temi finančnimi viri bi za prebivalstvo poskrbeli v smislu

boljšega izobraževanja, boljšega zdravstvenega sistema, boljših socialnih transferjev in socialne politike nasploh, prav tako pa bi tudi spodbudi ustvarjanje novih delovnih mest (Duerr, 2015). »Ljudje si zaslužijo vedeti, da mi izvoljeni predstavniki ljudstva delamo vse kar je mogoče, za izgradnjo ključnih sporazumov in se zavzemamo, da se bomo posvetili in okrepili naša prizadevanja, da bomo povezovali prihodke naše vlade z dejavnostmi, ki branijo in izboljšujejo, ter povečujejo socialno državo, da bi ponovno aktivirali naše gospodarstvo in spodbudili ustvarjanje delavnih mest.« (Jungueras, v Secessionism and the European Union The Future of Flanders Scotland and Catalonia, 2015).

Za konec poglavja si še pogledajmo tri tabele, ki prikazujejo dejanske pristojnosti, ki jih je podelila centralna vlada, ki jih ima vlada avtonomne regije Katalonije od leta 2000 naprej. S pomočjo teh tabel bom poskušal ugotoviti, ali je mogoče kaj storiti za povečano avtonomnost Katalonije brez potrebe po neodvisnosti. Tabele so sestavljene iz treh stolpcev. V prvem stolpcu je zapisana pristojnost, v drugem stolpcu je kratka oznaka, ali so za to prisojni in v kakšni meri, v zadnjem stolpcu pa je kratka obrazložitev. Legenda za hiter pregled tabele je naslednja:

1. DA – imajo nadzor;
2. (DA) – imajo določen nadzor, ki ga omejuje centralna vlada;
3. NE – nimajo nobenega nadzora;
4. MOGOČE – diskrecijska pravica po lastni presoji v regiji;
5. NEKATERE – imajo določene pristojnosti;
6. LOKALNO – samo na lokalnem območju.

Tabela 2: Pristojnosti Katalonije v letu 2000

Pristojnosti katalonske vlade:		
Nadzor nad jezikom	(DA)	Do neke mere z določenimi omejitvami centralne vlade.
Policijske in gasilske zadeve	DA	Popolna pristojnost.
Pravni sistem	NE	Nimajo nobene pristojnosti, saj ima Španija zgodovinsko združen pravni sistem za celotno državo.
Kmetijstvo in ribištvo	DA	Popolna pristojnost.
Pokojnine in socialni transferji	NE	Nimajo nobene pristojnosti, saj tudi nimajo večjih pristojnosti za socialno politiko na splošno.
Zdravstvo	(DA)	Imajo določene pristojnosti, ki pa jih omejuje centralna vlada.
Izobraževalni programi	(DA)	Imajo določene pristojnosti, ki pa jih omejuje centralna vlada, na primer lahko predpisujejo določena gradiva in izobraževalne programe ali tečaje, nimajo pa vpliva na ocenjevanje.

Tabela 3: Pristojnosti Katalonije v letu 2000

Univerze	(DA)	Imajo določene pristojnosti, ki pa jih omejuje centralna vlada.
Raziskave in investicije	MOGOČE	Imajo določene pristojnosti, ki so omejene z diskrecijsko pravico po lastni presoji, odvisno od vpliva na regijo.
Kultura	DA	Pristojni so za skrb za lastno kulturo.
Urejanje odnosov z EU	NE	Nimajo pristojnosti za komunikacije in sodelovanje z EU. To opravlja izključno centralna vlada.
Transport	LOKALNO	Vlada ima pristojnost za skrb za lokalni transport.
Infrastruktura	LOKALNO	Katalonska vlada ima tudi pristojnost za lokalno infrastrukturo.
Makroekonomska politika	NE	Nimajo nobene ekonomske ali gospodarske suverenosti, torej nimajo nobene besede pri gospodarski politiki.
Urejanje imigracij in državljanstev	NE	Nimajo nobene pristojnosti za migracijsko politiko.
Regionalni razvoj	DA	Imajo vsa pooblastila za regionalni razvoj.
Prostorsko načrtovanje	(DA)	Lahko skrbijo za prostorsko načrtovanje z določenimi omejitvami centralne vlade.
Industrijska politika	MOGOČE	Včasih imajo lahko pristojnost za urejanje industrijske politike, saj jim španska vlada omogoča lastno presojo pri določenih zadevah.
Radio in televizija	NE	Nimajo pooblastil za urejanje radia in televizije, vendar to vseeno upravljajo »quasi-legally«, kar pomeni skoraj pravno.
Okoljevarstvene zadeve	NEKATERE	Imajo manjše število pooblastil, vendar so daleč od samostojnosti pri reševanju okoljevarstvenih vprašanj.
Finance	NEKATERE	Nimajo nobene ekonomske ali gospodarske suverenosti, torej nimajo nobene besede pri finančni ali fiskalni politiki.
Regulacija industrije in osebne politike v povezavi z delovnimi pogoji in zasebnost	NE	Nimajo nobenih pooblastil in dovoljenj za tovrstno regulacijo.

Vir: Greer (2007).

V zgoraj prikazani tabeli so opisane pristojnosti katalonske vlade. Tukaj se začne pojavljati vprašanje, kje bi lahko katalonska vlada še dobila dodatne pristojnosti centralne vlade. Na področjih, kot so finančna, davčna, pravna, socialna, migracijska in zunanja politika, je to

skoraj nemogoče, saj ena država ne more imeti več različnih politik na tako pomembnih področjih, torej so možnosti za povečanje katalonske avtonomije relativno majhne. Definitivno glede na to, da gre za avtonomno regijo, bi lahko centralna vlada Kataloniji dovolila prosto prostorsko politiko, saj je trenutno nekoliko omejena, prav tako možnosti vidim v tem, da bi Katalonija dobila samostojnost pri reševanju svoje okoljevarstvene politike, saj gre za popolnoma drugače razvito regijo, kot so razvite ostale regije v Španiji, ki imajo drugačne potrebe. Za primer se Katalonija umika iz težke industrije na lažjo, bolj okolju prijazno industrijo ter na finančne trge. Prav tako menim, da bi se lahko centralna vlada popolnoma odpovedala kakršnemu koli nadzoru pri raziskavah in investicijah, ki se izvajajo v regiji. Bojim pa se, da kljub sprostitvi teh omejitev prebivalci Katalonije ne bi bili zadovoljni, saj želijo samostojno finančno, davčno, migracijsko, socialno in pravno politiko, kar pa ni mogoče.

Tabela 4: Pristojnosti Katalonije pri vladanju

Struktura vladanja		
Nadzor nad lokalno vlado	NE	Nimajo nadzora nad lokalno vlado, saj jo nadira centralna vlada.
Nadzor nad svojo notranjo zakonodajno strukturo	NEKATERE	Imajo določen nadzor, ki pa je vseeno pod močnim drobnogledom centralne vlade.
Lastna davčna politika	NE	Nimajo lastne davčne politike, saj zanjo skrbi centralna vlada, imajo pa določen nadzor nad večino nepovratnih sredstev v regiji ter lahko skrbijo ne nekatere manjše dajatve.
Lastna javna služba	(DA)	Imajo določene pristojnosti, vendar večino pogodb za javne uslužbenke izpogaja centralna vlada.

Vir: Greer (2007).

Tabela 3 prikazuje pristojnosti katalonske vlade pri vladanju. Ker gre za avtonomno regijo, se mi zdi pravično, da bi imela katalonska vlada vsaj nadzor sama nad seboj, brez konstantnega vmešavanja centralne vlade, saj je Katalonija naziv avtonomne regije dobila z določenim namenom. Prav tako menim, da bi Katalonija lahko imela celoten nadzor nad lastnimi javnimi službami in z njimi sama opravljala pogajanja o kolektivnih pogodbah, kar tudi že dela, vendar ne v celoti.

Tabela 5: Vloga znotraj celotne države Španije

Pristojnosti znotraj celotne države		
Regionalne omejitve, ki se uporabljajo kot volilne omejitve	DA	20 % senata nadzoruje centralna vlada, prav tako centralna vlada imenuje osem od 24 katalonskih senatorjev

Tabela 6: Vloga znotraj celotne države Španije

Možnost veta na katerem koli formalnem medvladnem forumu	NE	Nimajo nobenih možnosti veta
Pristojnosti regionalne vlade v zgornjem domu parlamenta	NE	Nimajo nobenih pristojnosti v zgornjem domu centralnega parlamenta.

Vir: Greer (2007).

Po mojem mnenju so razlogi za željo po neodvisni Katalonije več kot upravičeni, saj je Katalonija ena izmed glavnih regij Španije. Predstavlja 16 % celotne populacije, ki je močno nacionalistična in se zaveda svoje kulture, jezika in zgodovine, ustvari kar 25,6 % vsega izvoza za leto 2016, ima najnižjo raven brezposelnosti v Španiji (13,2 %), prav tako pa ima tretji največji bruto družbeni proizvod na prebivalca, takoj za Madridom in Baskovsko državo, ki znaša 28.590 evrov. Glede na moje raziskave ima naziv avtonomne regije, ki pa se mi ne zdi avtonomen. Skoraj na vsakem koraku je sprevržena nadzoru centralne vlade in skoraj ni samostojna pri svojih odločitvah. Skozi prebiranje gradiva ugotavljam, da Španija veliko bolj izkorišča Katalonijo in da Katalonija poleg članstva v EU od Španije v zameno ne dobi nič koristnega. V zgodovini je bila večkrat zatirana in izčrpana za razvoj drugih regij, kar me močno spominja na Slovenijo in njeno mesto v Jugoslaviji. Slovenija je gospodarsko razvijala celotno Jugoslavijo, za nagrado pa je bila še dodatno izčrpana in je imela od Jugoslavije prav tako bolj ali manj samo večji trg, tako kot Katalonija s španskim članstvom v EU.

2.4 Poskus osamosvojitve Katalonije leta 2017

2.4.1 Potek poskusa osamosvojitve

Plebiscit za katalonsko neodvisnost, v španskih medijih znan pod vzdevkom »Neumeronym 1-0«, kar pomeni za prvi oktober, je bil izveden 1. 10. 2017. Za plebiscit je bila odgovorna vladajoča stranka CDC (Democratic Convergence of Catalonia), katere predsednik je bil Carlesa Puigdemonta. Stranka je bila na regionalnih volitvah izvoljena 12. 1. 2016. Gre za močno nacionalistično stranko, katere glavni cilj je neodvisna Katalonija. Takoj po začetku svojega mandata se je vlada Carelsa Puigdemonta začela pripravljati na izvedbo plebiscita. tako je junija 2017 določila datum referendum, kjer je bil izbran 1. 10. Na seji parlamenta 6. 9. 2017 so parlamentarne stranke in njihovi poslanci dokončno potrdili datum referendum, en dan kasneje pa je bil sprejet tudi Zakon o pravnem prehodu in ustanovitvi Republike Katalonije, v katerem je bilo zapisano, da je plebiscit o neodvisnosti pravno zavezujoč referendum v primeru zmage katere koli strani z navadno večino ter da njegova veljavnost ni pogojena z nizko udeležbo. Zakon o pravnem prehodu in ustanovitvi Republike Katalonije je nato 17. 10. 2017 centralna vlada razglasila za neveljavnega in je bil izbrisan, saj ni bil sprejet z dvotretjinsko večino v katalonskem

parlamentu, kakor narekuje statut o avtonomni Kataloniji v zadevah, ki se navezujejo na spremembo statusa Katalonije (2017 Catalan independence referendum, 2019b; Stone, 2017).

Takoj po razglasitvi datuma referendumu se je osredotočenost vlade obrnila k organizaciji referendumu, kjer je naletela na eno izmed najlažjih težav. Zagotoviti je morala volilne skrinjice in volilne lističe, ki jih običajno ob volitvah zagotovi španska volilna komisija, vendar ker je centralna vlada Španije razglasila plebiscit kot neustaven, tega ni zagotovila, prav tako je centralna vlada tudi zamrznila denar, da ne bi bil porabljen za nakup potrebnih pripomočkov. Še vedno se ne ve, kje je katalonska vlada našla denar za nakup vseh potrebnih za izvedbo plebiscita. Katalonska vlada je morala tudi zagotoviti možnost glasovanja iz tujine, saj več kot 285.000 Kataloncev živi v tujini. To je storila tako, da jih je obvestila, da se morajo v primeru želje po oddaji svojega glasu . na volilnem uradu. To je storila le peščica, in sicer 5000 volivcev (2017 Catalan independence referendum). Referendum je bil sestavljen iz enega vprašanja, in sicer: *»Ali želite, da Katalonija postane samostojna država v obliki republike Katalonije?«* Možna odgovora sta bila DA in NE. Volilna udeležba je bila relativno nizka za tako pomembno vprašanje, saj se je plebiscita udeležilo le 43,03 % vseh registriranih volivcev v Kataloniji, kar pomeni, da je od nekaj več kot 5,3 milijona volivcev na volitve prišlo le nekaj manj kot 2,3 milijona volivcev. Rezultat volitev pa je šel v smeri pričakovanj, saj je za neodvisno republiko Katalonijo volilo kar 92,01 % volivcev ali nekaj več kot dva milijona ljudi, proti pa je bilo 177 tisoč volivcev ali 7,99 % (2017 Catalan independence referendum). Vlada Katalonije je relativno nizko volilno udeležbo pripisala zaprtju nekaterih volišč katalonske policije, nad katero nadzor je prevzela centralna vlada v Madridu, nacionalna garda pa je prav tako preprečevala izvedbo plebiscita. Zaradi vmešavanja policije in nacionalne garde pri izvedbi plebiscita je prišlo do množičnih demonstracij po celotni Kataloniji, ki so se kasneje tudi spremenile v nasilje. V demonstracijah je bilo po uradnih podatkih poškodovanih 1066 civilnih prebivalcev, 11 nacionalnih policistov in en regionalni policist. Na nasilje zaradi izvedbe plebiscita so se odzvale tudi nekatere mednarodne organizacije za človekove pravice, ki so kritizirale obe strani (2017 Catalan independence referendum, 2019; John, 2017).

Takoj po izvedenem plebiscitu in prešteti glasovnicah je katalonska vlada razglasila rezultate plebiscita in napovedala, da bo ravnala v skladu z njegovim rezultatom. Dva dni po izvedbi plebiscita je predsednik vlade Carles Puigdemont napovedal, da bo Katalonija razglasila svojo neodvisnost v roku enega tedna. Centralna vlada je opozarjala z grožnjami, da naj prenehajo s temi dejanji, vendar to katalonskega parlamenta ni ganilo, saj se je odločil 27. 10. 2017 enostransko razglasiti neodvisnost s 70 glasovi za in 10 proti, 10 poslancev pa je glasovanje bojkotiralo. Še isti dan je centralna vlada v španskem senatu dobila pooblastila za odvzem vseh pravic Kataloniji, ki jim jih je dal statut o avtonomni Kataloniji, in tako prevzela nadzor nad celotno Katalonijo ter nekaj dni kasneje razpustila parlament (John, 2017; Stone, 2017).

2.4.2 Odziv Španije na katalonski poskus osamosvojitve

Centralna vlada v Madridu je imela celotno dogajanje v Kataloniji pod drobnogledom že od leta 2015, ko so prvič odločneje zmagale separatistične stranke na regionalnih volitvah v Kataloniji, katerih cilj je bil izvesti plebiscit o neodvisnosti. Centralna vlada je katalonske politike večkrat opozorila, da je kakršen koli referendum ali plebiscit o neodvisnosti od Španije po španski zakonodaji neustaven in neveljaven. Na to je katalonsko vlado opozarjalo tudi ustavno sodišče Španije. Po večkratnih opozorilih, naj s temi poskusi Katalonci prenehajo, so začele iz Madrida prihajati tudi razne grožnje o zaostritvi zadev. Vlada Carlesa Puigdemonta je vztrajala, da imajo ljudje pravico glasovati o svoji usodi in tako razglasila datum plebiscita. Kot odgovor je centralna vlada ukazala ministrstvu za finance, naj omeji finančne transferje v Katalonijo, da bo vlada ostala brez sredstev za organizacijo plebiscita. V nadaljevanju je odšla na ustavno sodišče, kjer je prosila, naj ugotovi, če Katalonija krši ustavo, kar je sodišče pritrdilo. Na podlagi tega je centralna vlada kontaktirala katalonsko sodišče, kjer je prosila, naj ukaže policiji, naj prepreči izvedbo referendumov ter aretira in pripravi ljudi, ki so odgovorni za izvedbo neustavnega referendumov. Vse to se je zgodilo na začetku meseca septembra. V nadaljevanju meseca je policaja dobila dodatne ukaze centralne vlade, naj poišče in zaseže vse potrebne pripomočke za izvedbo plebiscita, predvsem volilne skrinjice, ki jih je skrivala katalonska vlada. Bolj kot se je bližal referendum, bolj so se stopnjevali načini poskusa preprečitve izvedbe referendumov. Tako je 20. 9. policija okupirala katalonska ministrstva z namenom iskanja kakršnih koli dokazov, ki bi kogar koli povezali z neustavnim referendumom. Na dan plebiscita je centralna vlada ukazala policiji, naj zapre vsa odprta volišča in prepreči vstop vanje. Ker nekateri oddelki katalonske policije niso poslušali ukazov centralne vlade, je ta imobilizirala tudi nacionalno gardo. Ta je v sodelovanju s tistim delom policije, ki je sledil navodilom, preiskala nekatera odprta volišča in jih zaprla. Po izvedbi plebiscita je 3. 10. kralj Filip referendum prav tako razglasil kot neustaven. V nadaljevanju je centralna vlada sprožila preiskave in določene postopke proti neposlušni katalonski policiji (2017 Catalan independence referendum, 2019; John, 2017; Stone, 2017).

Predsednik španske vlade Mario Rajoy je 11. 10. pozval katalonski parlament in jim dal ultimat, da morajo neodvisnost razglasiti do 16. 10., če to želijo. Med tem časom je centralna vlada s pomočjo katalonskega sodišča aretirala in zaprla dva voditelja separatističnih strank, in sicer Jordi Sancheza in Jordi Cuixarta. Ker katalonska vlada do 21. 10. še ni razglasila neodvisnosti, se je centralna vlada odločila oditi v senat. V senatu je centralna vlada sprožila razpravo o 155. členu ustave Kraljevine Španije. Člen 155 dovoljuje centralni vlade odvzem avtonomije kateri koli regiji. Po razpravi je senat glasoval z 214 glasovi za in 47 glasovi proti in omogočil uveljavitev 155. člena prvič po več kot štirih desetletjih. Po aktivaciji 155. člena 21. 10. je centralna vlada Kataloniji odvzela avtonomijo in z oblasti odstavila predsednika vlade Carlesa Puigdemonta, ki je pobegnil v tujino, saj ga je čakal sodni nalog za pridržanje. Teden dni po odvzemu

avtonomije Kataloniji je centralna vlada tudi dejansko prevzela nadzor nad Katalonijo, razpustila parlament in razpisala nove regionalne parlamentarne volitve za december. Na decembrskih volitvah so ponovno zmagale separatistične stranke, tokrat zmaga stranka Republican Left of Catalonia – Catalonia YES (2017 Catalan independence referendum, 2019; John, 2017; Stone, 2017).

2.4.3 Odziv drugih držav na katalonski poskus osamosvojitve

Odziv sveta je bil različen, vendar si je bil pri nekaterih stvareh dokaj enoten. Vse države na svetu so obsodile nasilje, ki se je dogajalo med izvedbo plebiscita. Na podlagi domnevnih nepravilnosti v postopku glasovanja in uporabe sile nacionalne policije in nacionalne garde so mednarodni opazovalci ugotovili, da referendum ni izpolnjeval minimalnih mednarodnih standardov za izvedbo volitev. Pred izvedbo referendumoma so se politični voditelji iz vsega sveta različno odzvali. Predsednik Amerike Donald Trump je podvomil o tem, da se bo referendum sploh izvedel in izrazil mnenja, da bi bilo dobro, če bi Španija ostala enotna država. Predsednik Belgije Charles Michel je preko Twitterja Španijo in Katalonijo pozval k dialogu. Sporočilo iz Nemčije je bilo, da njih zelo zanima, kakšno je stanje v Španiji in da so zaskrbljeni glede njene stabilnosti ter da morajo pod vsakim pogojem spoštovati ustavo Španije, saj je vladavina prava ključnega pomena. Po večini so svetovni voditelji v svojem odzivu sporočili, da gre za interni problem Španije in da se ne želijo vmešavati, so pa pozvali k dialogu in spoštovanju prava. Evropska unija se je odzvala v pismu Španiji, kjer je Španiji sporočila, da bo spoštovala njihovo ustavo in da bo v primeru razglasitve neodvisne Katalonije ta dobila status tretje države v odnosih z EU ter da bodo vse pogodbe med EU in Katalonijo prenehale veljati in se bo Katalonija morala začeti pogajati za vstop v EU. Evropska komisija je 2. 10. referendum v Kataloniji razglasila za neustavnega in nezakonitega. Evropski svet je pred referendumom pozval predsednika katalonske vlade Carlesa Puigdemonta, da mora biti izveden v skladnosti s špansko ustavo ali pa ga bodo tudi oni razglasili za neustavnega. Združeni narodi se niso želeli spuščati v pogovor. V imenu Slovenije se je odzval Milan Brglez, ki je sporočil, da imajo Katalonci pravico do samoodločbe (2017 Catalan independence referendum, 2019; World reacts as Catalonia calls for independence, 2017).

Načeloma je po branju odzivov EU razvidno, da Katalonija nima večje mednarodne podpore v boju za svojo neodvisnost, saj vse države podpirajo Španijo in kličejo k vladavini prava, enotnosti in dialogu. Katalonija simpatije o neodvisnosti žanje predvsem od drugih držav, ki so se pred nekaj leti osamosvojile in vedo, kako težko se je za to boriti, ter pri državah, ki še niso samostojne, pa si to želijo, kot sta Škotska, ki je v svojem odzivu sporočila: *»Odločitev o neodvisni Kataloniji je stvar ljudi, ki tam živijo, katalonska in španska vlada pa sta popolnoma upravičeni do zavzetja stališč za in proti. Vendar pa imajo vdi narodi pravico do samoodločbe in izbire oblike upravljanja, ki najbolj ustreza njihovim potrebam, to načelo pa je zapisano tudi v ustanovni listini Združenih narodov.»* in Flandrija iz Belgije, ki je v svojem odzivu sporočila: *»Obžalujemo nedavno eskalacijo s*

prikazom moči s strani policije in sodišča v katalonski prestolnici in nujno pozivamo špansko vlado, naj začne dialog z katalonsko vlado in legitimnim predstavnikom njihovega ljudstva, če pa je to nemogoče pa naj pride tudi do mednarodne mediacije.» (2017 Catalan independence referendum, 2019; World reacts as Catalonia calls for independence, 2017).

2.4.4 Ugotovitve

Po poskusu izvedbe plebiscita in razglasitve neodvisne Katalonije se svet sprašuje, kako naprej in kaj sledi. Katalonska vlada je s svojim dejanjem celotnemu svetu in Španiji pokazala, kako močno si želi neodvisnost, ni čakala in prosila, kot to na primer delata Škotska in dežela Flandrija. Svoje probleme je predstavila svetu in vprašanje katalonske neodvisnosti iz regijske debate postavila v svetovno debato. Glede na to, da so bile po razpustitvi parlamenta centralne vlade ponovno razpisane regionalne volitve, na katerih je ponovno zmagala separatistična stranka, katere moto je »Catalonia YES« oziroma »Katalonija ja«, lahko v prihodnosti pričakujemo podobne poskuse osamosvojitve, ki bodo lahko še glasnejši. Madrid lahko v tem vprašanju veliko izgubi, če ga reši nepravilno. Katalonija namreč ni le ena izmed najbogatejših regij v državi in tudi ni edina regija, ki se želi osamosvojiti v Španiji. Španija bo morala biti tukaj zelo previdna, saj je nasilje, ki ga je sprožila z nasilno prepovedjo plebiscita, le še povečalo želje po neodvisni Kataloniji. Za zaključek si lahko s pomočjo pregleda odzivov svetovnih voditeljev in svetovnih institucij, kot je EU, predstavljamo, koliko mednarodne podpore sploh ima Katalonija v svoji misiji. Hitro lahko ugotovimo, da Katalonija nima veliko podpore v svojem boju za neodvisnost. V primeru, da jim to uspe, ima lahko kot samostojna država veliko težav v mednarodnem prostoru, saj Španija velja za zgodovinsko veliko državo, ki je pomembna partnerica in zaveznica večjim bogatejšim državam v Evropi in svetu. Če Katalonija postane neodvisna, se bo morala vključiti v pogajanja za vstop v EU, ki pa jih bo Španija vsekakor blokirala in ovirala. Glavna rešitev se po mojem mnenju lahko išče le v dialogu s pomočjo mednarodne mediacije, kjer bo treba najti neko skupno točko, mogoče bo celo treba spremeniti špansko ustavo. Vsekakor se bo moralo po mojem mnenju nekaj močno spremeniti.

3 POSLEDICE OSAMOSVOJITVE KATALONIJE

3.1 Posledice za Katalonijo

V primeru, da pride do osamosvojitve Katalonije in njene ločitve od Kraljevine Španije, lahko pričakujemo, da se bodo nad območjem Pirenejskega polotoka zgrnili oblaki velike in verjetno tudi dolgotrajne negotovosti. Kakršen koli pojav ekonomske in politične negotovosti za seboj pritegne precej negativnih učinkov. Gibanje za katalonsko neodvisnost je predvsem politično, v katerem zagovorniki samostojne Katalonije trdijo mora, da če se želi Katalonija še naprej uspešno razvijati in obdržati svojo tradicijo, postati samostojna. V tem poglavju bom poskušal razložiti možne posledice, ki jih bo občutila

Katalonija ob morebitni osamosvojitvi, saj so bili pogovori o ekonomski učinkih večinoma sekundarni, saj je bilo pri osamosvojitvi Katalonije več govora o kulturnih in političnih motivih. Hkrati se bom bolj osredotočal na relativno mirno odcepitev od Španije. V primeru, da ne pride do mirne odcepitve, bo ena izmed prvih posledic najverjetneje vojaško posredovanje španskih varnostnih sil na ozemlju Katalonije, kar bo sprožilo vojaški konflikt, ki se lahko spremeni v vojno za neodvisnost, vendar menim, da za to pot do osamosvojitve obstaja relativno majhna možnost. Zelo dvomim, da bi EU dopustila odprtje kakršnega koli bojnega žarišča v tako rekoč središču EU.

Pri ekonomskih posledicah lahko kot enega izmed prvih pojavov pričakujemo padec potrošnje med katalonskimi gospodinjstvi, zaradi pojava vse večje negotovosti, ki bo vplivala na njihovo obnašanje. Nedavna anketa, ki jo je izvedla Metscopia leta 2017, je pokazala, da je 62 % vprašanih Kataloncev zaskrbljenih glede prihodnosti Katalonije in da jih je le 31 % navdušenih (Noguer, 2017). Če sklepamo na podlagi te ankete, bosta v primeru pojava negotovosti pri svoji potrošnji začeli varčevati kar dve tretjini prebivalstva Katalonije, kar bo pomenilo precejšnje posledice za gospodarski sektor, ki bo ostal brez strank. Prišlo bo tudi do izgube nekaterih delovnih mest in povečane brezposelnosti. Velikokrat se lahko skrbi, če so dovolj velike, spremenijo tudi v paniko. Kadar je v gospodarstvu prisotna negotovost potrošnikov, je vedno blizu tudi negotovost domačih in predvsem tujih naložb. Torej je ena izmed prvih posledic, ki jih lahko občuti Katalonija, zmanjšana potrošnja in zmanjšano število domačih in tujih naložb (Martin, 2017).

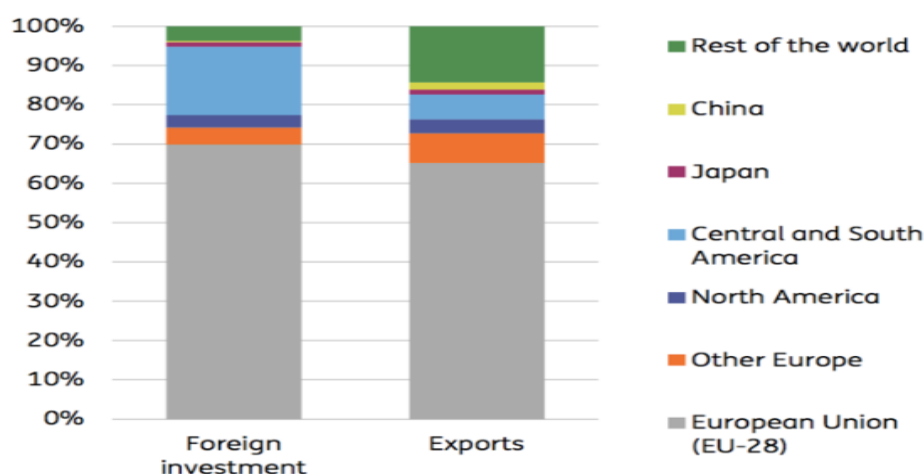
Naslednji problem, s katerim bi se samostojna Katalonija morala spopasti hkrati s povečanjem negotovosti v kakršni koli obliki potrošnje, je tudi zapustitev Evropske unije in članstva v enotnem trgu EU, kar bi pomenilo konec prostega pretoka blaga, denarja, storitev in ljudi. To je potrdila Evropska unija v enem izmed svojih odzivov na poskus osamosvojitve. Izločitev Katalonije iz Evropske unije in skupnega enotnega trga bi bila za podjetja v Kataloniji katastrofalna, saj bi izgubila velik delež svojega trga, prav tako bi izgubila velik delež potencialne delovne sile iz drugih evropskih držav in prišlo bi do povečanja omejitve pretoka kapitala. Omejitve prostega pretoka kapitala bi močno vplivala na dostop do investicij, kar bi za seboj potegnilo povečanje stroškov kapital, to pa bi negativno vplivalo na poslovanje podjetji. Ob povečanem tveganju v določenem gospodarstvu bi investitorji želeli večjo donosnost na vložena sredstva v primerjavi z drugimi gospodarstvi znotraj EU. Omejen ali otežen ter dražji dostop do financiranja bi tako katalonska podjetja naredil manj konkurenčna v svetu, kar bi zaviralo njihov nadaljnji razvoj, saj bi morala na bankah pridobivati kapital po višjih obrestnih merah ali pa bi investitorji želeli večji donos, kar bi lahko naredilo določene investicije za katalonska podjetja nesmiselne, saj bi bile finančno predrage. Posledica bi bila, da bi se podjetja začela premeščati v tujino, na primer v Madrid, kjer bi imela ponovno dostop do skupnega trga EU, prav tako pa bi podjetja začela propadati in odpuščati zaposlene. Omejen dostop do kapitala pa ne bi prizadel le podjetij, saj bi negativno vplival tudi na gospodinjstva.

Prebivalstvo bi namreč težje pridobilo razna posojila, kar bi zaviralo družbeno potrošnjo in celotno gospodarstvo, saj je potrošnja ena izmed gonilnih sil gospodarstva.

Izstop Katalonije iz Evropske unije bi omejil tudi prost pretok blaga, kar bi pomenilo, da bi se ponovno uvedle določene carine. To bi pomenilo, da bi bilo na eni strani blago iz držav članic EU v samostojni Kataloniji lahko precej držaje, zaradi carine, na drugi strani pa bi bilo katalonsko blago precej dražje na trgu EU, zaradi carin, in tako manj konkurenčno, kar bi katalonska podjetja ponovno postavilo v slabši položaj. Pojavil bi se lahko tudi omejen dostop do določenega blaga, kot so zdravila.

V letih od 2014 in 2016 so katalonska podjetja v EU izvozila 65 % vsega svojega izvoza, prav tako je Katalonija izmed vseh tujih vlaganj iz EU prejela 70 % vseh investicij. V primeru osamosvojitve bi Katalonija brez vsega tega ostala tako rekoč čez noč. Vse dobrine in storitve bi postale izpostavljene carini, ki bi bila odvisna od dogovora med Katalonijo in EU, prav tako pa bi se lahko začeli pojavljati razni trgovinski bojkoti Španije in njenega prebivalstva (Martin, 2017).

Slika 3: Izvoz in tuje investicije v Kataloniji med letoma 2014 in 2016

Vir: Martin (2017).

Naslednji problem, s katerim se bo morala soočiti Katalonija, je valuta, saj bo z osamosvojitvijo ostala brez EU vsaj za kratek čas (Emmott, 2017). »Če bodo glasovali za Katalonsko neodvisnost, bomo to mnenje spoštovali. Katalonija pa dan po glasovanju ne bo mogla postati članica EU.« (Juncker 2017, v Independent Catalonia would need to apply to join EU: Juncker 2017). To lahko vodi v to, da bo ostala tudi brez evra, saj bo morala zapustiti evro območje in tako verjetno vzpostaviti novo valuto. Res je, da obstajajo nekatere države izven EU, ki uporabljajo evro, vendar so to države, ki so zelo majhne (San Marino, Monako, Vatikan, Andora) in se po velikosti ali gospodarski moči ne morejo primerjati z Katalonijo, katere gospodarstvo je podobne velikosti kot gospodarstvo Irske (Henley, 2017).

Naslednja zelo pomembna posledica, ki bo prizadela samostojno Katalonijo, je nacionalni dolg. Katalonija neposredno nima velikega nacionalnega dolga, saj je ta v veliki meri pripisan Španiji, saj Katalonija trenutno nima polne avtonomije pri iskanju finančnih virov in jih v veliki meri priskrbi Španija. Nacionalni dolg Španije je v letu 2016 znašal približno eno bilijardo evrov, Kataloniji pa je bil pripisan eden izmed največjih delov španskega dolga, in sicer 72,2 milijarde evrov, kar predstavlja približno 7 % vsega španskega dolga (Bosch, 2017). Pri vprašanju o delitvi dolga je predvsem pomembno, kako se bo dolg delil. V najboljšem primeru bo Katalonija podedovala le svoj nacionalni dolg, ostali dolg pa bo prevzela Španija v celoti, kar se najverjetneje ne bo zgodilo, saj bo Španija vztrajala pri mirni odcepitvi, da Katalonija prevzame ves svoj dolg. To lahko Katalonijo postavi v veliko finančno zadrego, ki lahko močno ogrozi in škoduje katalonskemu gospodarstvu. V primeru podedovanja dolga bo morala Katalonija začeti iskati različne finančne vire za poplačilo ali rekonstrukcijo dolga. Pri iskanju finančnih virov za poplačilo dolga najverjetneje ne bo imela pomoči Evropske centralne banke in nizkih obresti kapitala ter se bo morala obrniti na druge dražje tuje finančne ustanove (Bosch, 2017; Jofre-Bonet & Banal-Estanol, 2017).

Ob osamosvojitvi bo Katalonija prevzela nadzor nad vsemi dajatvami v državi, kar bo za Katalonijo predstavljalo velik plus, saj Katalonija v Španijo pošlje precej več denarja, kot ga dobi, torej bo imela Katalonija končno nadzor nad vsemi sovjimi davki. Pričakujemo lahko, da se bodo pobrane dajatve v prvih letih močno zmanjšale zaradi izgube precejšnjega trga, povečane negotovosti in najverjetneje manjše gospodarske krize, ki se bo lahko v prihodnosti spremenila v precej večjo, kar predstavlja velik minus. Posledice, ki jih bo Katalonija čutila pri dajatvah, so predvsem odvisne od časa trajanja prestopnega obdobja po osamosvojitvi in gospodarskega krča, ki se pričakuje (Jofre-Bonet & Banal-Estanol, 2017).

Katalonija bo morala po osamosvojitvi ustanoviti svojo centralno banko, vzpostaviti kontrolo zračnega prometa, urediti svoje obrambne sile, poskrbeti za transport in distribucijo električne energije in plina, saj vse to trenutno vodi centralna vlada v Madridu. Poleg tega bo morala Katalonija tudi vzpostaviti svoje telefonsko omrežje, rešiti vprašanje katalonskega letališča, ki je trenutno v 51-odstotni lasti Španije. To velja tudi za železnico in njen voznik park. To so vsa infrastrukturna vprašanja, ki so zelo pomembna in imajo lahko velike posledice, če niso rešena uspešno, prav tako pa je tovrstna infrastruktura zelo draga (Henley, 2017).

Kot samostojna država bo morala Katalonija vzpostaviti lastno mejno kontrolo in urediti carino, saj bo Katalonija v primeru samostojne države ostala brez schengenskega območja in bodo za prestop meje s Francijo in Španijo ponovno potrebni postni listi. Vprašanje meje je zelo zapleteno vprašanje, ki ga precej držav rešuje več desetletij (Slovenija in Hrvaška). Prav tako bo treba ponovno definirati mejo med Katalonijo in Španijo. V nadaljevanju bo morala Katalonija vzpostaviti lastno regulacijo trgovinskih standardov in začeti pogajanja za vstop v Svetovno trgovinsko organizacijo, ker ji bo zelo olajšal

pogajanja o raznih trgovinskih sporazumih, saj bo Katalonija z osamosvojitvijo in odhodom iz EU ostala brez njih. Prav tako bo morala začeti pogajanja za vstop v članstvo NATO in ZN. Ena izmed posledic, ki bi jo najbolj čutili prebivalci Katalonije, je izguba državljanstva EU in prostega pretoka med državami, kar bo morala Katalonija reševati preko pogajanj z EU (Henley, 2017).

Če pogledamo celoto vseh morebitnih posledic, s katerimi se bo Katalonija kot samostojna država neposredno soočila takoj po osamosvojitvi, lahko opazimo, za kako velik, zahteven in tvegan proces gre. Katalonska osamosvojitve se bo lahko zelo hitro izkazala kot velika neumnost, ki jo bodo naredili katalonski politiki in njihovi podporniki, če se bodo osamosvojitve lotili na napačen način, podobno kot brexit. Katalonija pri svoji poti do samostojnosti ne bo samostojna in bo predvsem podvržena milosti in dobri volji drugih evropskih vlad, vključno s Španijo in EU kot institucijo, saj bodo imele močan vpliv na uspešnost osamosvojitve. Velikost in razsežnost posledic ter uspešnost osamosvojitve so močno povezane s tem, ali bo Katalonija lahko ostala v EU, in če to ne bo mogoče, kako hitro se bo lahko priključila (Henley, 2017). *»Enostranska razglasitev neodvisnosti bo potopila državo v izredno zapleteno situacijo z neznanimi in zelo resnimi posledicami.«* (Henley 2017, An independent Catalonia: practicalities of leaving Spain 2017).

3.2 Posledice za Španijo

Morebitna osamosvojitve Katalonije predstavlja veliko negotovosti tudi za Španijo, saj Katalonija ni edina avtonomna provinca Španije, ki si želi samostojnosti. Poleg Katalonije se v Španiji pojavljajo tudi močna nacionalistična gibanja za osamosvojitve v Baskovski državi in Galiciji. V primeru, da se Katalonija osamosvoji, bodo tudi te avtonomne regije dodatno okrepile svoj boj za neodvisnost, saj bodo menile, da bo, če je uspelo Kataloniji, tudi njim. Vse to lahko vodi v propad sodobne države Španije, ki jo poznamo, in povzročitev velike politične krize v Španiji. Izguba regije, kot je Katalonija, bi bila za Španijo velika, saj velja za eno najbogatejših in najbolj urbano in industrijsko razvitih regij v državi. Z odhodom Katalonije bi Španija izgubila skoraj 6,3 % ozemlja, 16 % svoje populacije, kar približno pomeni 7,5 milijona prebivalcev (Henley, 2017). V gospodarskem smislu bi Španija izgubila skoraj 21 % bruto družbenega proizvoda, ki je v Kataloniji znašal 234,7 milijarde evrov, poleg tega pa bi Španija izgubila skoraj 26 % celotnega španskega izvoza, ki ga je Katalonija leta 2017 pridelala za skoraj 71 milijard evrov, in vse dajatve, ki jih mora katalonska vlada poslati v Madrid zaradi skupne davčne politike. Tako bi izhod Katalonije iz španske države povzročil hude ekonomske posledice, ki bi močno prizadele družbeno blaginjo celotne države, saj konec koncev Katalonija prispeva Španiji precej več, kot dobi nazaj (Catalonia connects your business the competitive economy it needs, 2019).

Druga večja posledica, ki bi jo čutila Španija, je tudi njen javni dolg, saj bi v najslabšem primeru morala vrniti tudi dolg, ki si ga je izposodila Španija za potrebe Katalonije.

Katalonski dolg je v letu 2016 znašal 72,2 milijarde evrov, kar predstavlja približno 7 % celotnega nacionalnega dolga (Bosch, 2017). Izguba davčnih prihodkov Katalonije in podedovanje celotnega katalonskega dolga bi močno prizadela špansko gospodarstvo, ki bi mu najverjetneje morala v pomoč stopiti evropska centralna banka z rekonstrukcijo in izdajo novih posojil. Prav tako bi se morala Španija soočiti tudi s problemom razporeditve skupnega premoženja, ki si ga deli s Katalonijo, kot so železniška infrastruktura in železniški vozni park, telefonsko, električno in plinsko omrežje ter letališča. Obstaja tudi velika verjetnost dolgotrajnih dogovorov o določanju nove meje s Katalonijo, saj bo pristala izven evroobmočja in Schengena. Tako kot v Kataloniji se lahko tudi v Španiji pričakuje povečana negotovost v državi, kar bo sprožilo izgubo delovnih mest, manjšo potrošnjo in pojav manjšega števila domačih in tujih investicij, ker v začetnih mesecih in mogoče tudi letih po ločitvi ne bo večje ekonomske in politične stabilnosti (Bosch, 2017).

Čeprav bo v primeru ločitve prišlo do velikih tranzicijskih stroškov za obe strani, pa to še ne pomeni, da bo vse slabo v Španiji ali Kataloniji. Katalonija je bila skozi desetletja vedno nekakšen trn v peti Španiji, saj je bila vedno drugačna in ni nikoli čutila pripadnosti Španiji. V primeru ločitve bi Španija res izgubila ekonomsko moč takoj po ločitvi, bi pa dobila veliko možnosti preoblikovanja države na podlagi ustanovitve bolj homogene in usklajene države z njenimi prebivalci in centralno vlado, kar lahko vodi v boljši gospodarski razvoj, posodobitev in povečanje družbene blaginje v drugih regijah, ki se zdaj manj razvite (Jofre-Bonet & Banal-Estanol, 2017).

4 ALI LAHKO KATALONIJA POSTANE NEODVISNA DRŽAVA?

4.1 Osamosvojitve Katalonije na podlagi ustave Kraljevine Španije

Odgovor na raziskovalno vprašanje: »Ali lahko Katalonija postane neodvisna država?« je podan že na začetku ustave Kraljevine Španije, in sicer je v 1. členu ustave zapisano: »2. Nacionalna suverenost pripada vsem Špancem od katerih izvira vsa državna oblast« in v 2. členu ustave: »Ustava temelji na neločljivi enotnosti španskega naroda, skupni in nedeljivi domovini vseh Špancev, priznava in zagotavlja pravico do samoupravljanja narodnosti in regij iz katerih je sestavljena in solidarnosti med njimi.« Tore je sodeč po španski ustavi osamosvojitve Katalonije nemogoča, saj je Španija po ustavi sestavljena iz več regij, ki niso deljive, prav tako država pripada vsem Špancem, torej bi v primeru spremembe ustave za potrebe osamosvojitve ene izmed regij morali glasovati vsi Španci na vsedržavnem plebiscitu za osamosvojitve regije. Tretji del španske ustave, ki je tudi pomemben v povezavi z osamosvojitvijo, pa je 155. člen, ki pravi: »1. Če samoupravna skupnost ne izpolnjuje obveznosti, ki so ji naložene z ustavo ali drugimi zakoni, ali pa deluje na način, ki resno škoduje interesu Španije in potem, ko je vlada vložila pritožbo pri predsedniku samoupravne skupnosti, ter ni dobila zadovoljivega odziva, lahko po odobritvi vse splošne

večine senata sprejme vse ukrepe, ki so potrebni, da skupnost prisili, k izpolnjevanju navedenih obveznosti ali pa zato, da zaščiti splošne interese Španije. 2. Za izvajanje ukrepov iz prejšnjega odstavka lahko vlada izda navodila vsem organom samoupravnih skupnosti.» Ta člen ustave Kraljevine Španije torej pomeni, da lahko centralna vlada v primeru kršenja splošnih interesov Španije prevzame tudi nadzor nad regijo, ki interese krči, ter jo prisili nazaj v poslušnost. To smo lahko uvideli leta 2017, ko je bil ta člen ustave aktiviran po razglasitvi enostranske neodvisnosti Katalonije, katere posledici sta bila razpustitev katalonskega parlamenta in razpis novih parlamentarnih volitev centralne vlade.

4.2 Osamosvojitve Katalonije na podlagi mednarodne zakonodaje

Mednarodna zakonodaja dovoljuje osamosvojitve Katalonije, vendar le v primeru sporazumne osamosvojitve, pri kateri bi bil sklenjen dogovor med centralno vlado Kraljevine Španije in vlado Katalonije. V primeru enostranske razglasitve samostojnosti Katalonije mednarodna zakonodaja pravi, da je tovrstna osamosvojitve nezakonita, saj Kataloniji ni kršena pravica do samoodločbe. Odgovor na tovrstno vprašanje je bil delno podan z odločitvijo mednarodnega sodišča (ICJ-International Court of Justice) leta 2010 v primeru razglasitve enostranske neodvisnosti Kosova, kjer je mednarodno sodišče poskušalo odgovoriti na vprašanje, ali mednarodna zakonodaja dopušča enostransko razglasitev neodvisnosti. V svojem poročilu je mednarodno sodišče v 79. točki podalo svoje mnenje, da imajo možnost razglasitve enostranske neodvisnosti vsi narodi, ki nimajo nobene samouprave in so podvrženi tuji podložnosti, dominaciji in izkoriščanju, kar se razume v sklopu kolonializma in neodvisnosti nekdanjih kolonialnih ozemelj, ter tako ocenilo, da enostranska razglasitev neodvisnosti Kosova ni kršila mednarodnega prava, saj mu noben dokument ni prepovedoval enostranske izjave. Sodišče je tudi zapisalo, da je položaj Kosova ustrezal zahtevam po neodvisnosti in se sklicevalo na pravico do samoodločbe. Prav tako p je mednarodno sodišče tudi ugotovilo, da kontekst enostranske razglasitve neodvisnosti ni dobro urejen v mednarodnem pravu izven kolonializma in da sam po sebi ni protizakonit (Can Catalonia Achieve Independence Through a Unilateral Declaration of Independence Under International Law?, 2019).

Drugi del odgovora na raziskovalno vprašanje lahko poiščemo v primeru odcepitve Quebeca od Kanade. V tem primeru je presojalo kanadsko vrhovno sodišče in rzsodilo, da je enostranska odcepitev mogoča le v okviru kolonializma, drugače pa mora biti odcepitev urejena znotraj države. Sodišče je zapisalo:» *Država, katere vlada predstavlja celotno prebivalstvo ali prebivalce na njenem ozemlju na podlagi enakosti in brez diskriminacije ter spoštuje načela samoodločbe v svojih notranjih ureditvah, je upravičena do ohranjanja ozemeljske teritorialnosti. v skladu z mednarodnim pravom in priznanje te ozemeljske celovitosti s strani drugih držav.*» (Judgments of the Supreme Court of Canada, 2019). Na podlagi tega pravila je nato kanadsko vrhovno sodišče rzsodilo, da se Quebec ne more osamosvojiti z enostransko napovedjo neodvisnosti, saj ni bil zatiran ali koloniziran. Pri

razglasitvi enostranske neodvisnosti regij, ki se želijo osamosvojiti, se je odzval tudi Varnostni svet Združenih narodov, ki je sprejel resolucijo, v kateri je obsodil situacije, ki vključujejo enostranske izjave o neodvisnosti v povezavi z nezakonito uporabo sile ali drugih kršitev mednarodnega prava, ni pa neposredno obsodil enostranske osamosvojitve (Can Catalonia Achieve Independence Through a Unilateral Declaration of Independence Under International Law?, 2019).

Če povežem ugotovitve mednarodnega sodišča v primeru Kosovo in kanadskega vrhovnega sodišča v primeru Quebeca, se Katalonije ne sme osamosvojiti z enostransko razglasitvijo neodvisnosti, čeprav neposredno ne krši mednarodnega prava. Katalonija ni bila kolonizirana, ni zatirana regija in španska vlada je Kataloniji dodelila visoko stopnjo avtonomije, zato ne izpolnjuje pogojev, ki bi ji po mednarodnem pravu omogočili pravico do samoodločbe. Zato je edina možnost, da Katalonija postane neodvisna država, le z dovoljenjem Španije.

»Pri iskanju odcepitve od Španije, Katalonija izdaja vsa stališča in ideale solidarnosti in človeške integracija, za katerimi stroji Evropa.« (Sloching towards the Cool War; Catalanian Independence and the European Union; Roll of Honour; In this Issue; A Personal Statement, 2012).

SKLEP

V zaključni strokovni nalogi sem odgovoril na raziskovalno vprašanje: »Ali lahko Katalonija postane neodvisna država?« Gre za vprašanje, s katerim se Španija in Katalonija soočata že vrsto let in v zadnjih letih postaja vse bolj priljubljeno. Prav tako se je vprašanje pomaknilo iz španskega prostora v svetovni mednarodni prostor. Gre za vprašanje, na katerega odgovor lahko močno vpliva na špansko, katalonsko in evropsko prihodnost, saj se pojavlja vse več nacionalističnih gibanj po Evropi ter gibanj za neodvisnost v večjih zgodovinsko pomembnih državah.

V zaključni strokovni nalogi sem poskušal na čim bolj slikovit način najprej predstaviti, kako država lahko postane neodvisna, kaj mora storiti, da postane mednarodno priznana država ter kakšni so morebitni razlogi za željo po neodvisnosti. V nadaljevanju sem predstavil Katalonijo in njeno pomembnost za Španijo kot celoto ter ugotovil, da je izjemno pomembna za špansko gospodarstvo. Na kratko sem predstavil tudi zgodovino odnosov med Španijo in Katalonijo, kjer sem ugotovil, da je bila Katalonija že od nekdaj zelo razvita in bogata trgovska ter industrijska regija, ne glede na to, ali je bila samostojno kraljestvo ali pa je bila pod okriljem Španije. Med predstavitvijo Katalonije sem ugotovil, da si Katalonija že več stoletij prizadeva, da bi postala samostojna država. Njena želja po samostojnosti narašča iz leta v leto. Katalonija je močna industrijska, trgovska, kulturna in zgodovinska država z močno nacionalističnim prebivalstvom. Za bolj slikovit prikaz boja za neodvisnost Katalonije sem predstavil njihov najglasnejši poskus osamosvojitve z dne 1.

oktobra 2017, ki je vodil v množične proteste na ulicah Katalonije in do nasilja varnostnih sil centralne vlade Španije ter do razpustitve parlamenta in novih volitev. Katalonija in Španija sta med seboj močno povezani, zato sem predstavil, kakšne so lahko morebitne posledice, če pride do odcepitve Katalonije.

Ugotovil sem, da obstajajo trije možni scenariji osamosvojitve Katalonije. Prvi scenarij, ki je tudi najbolj črn, se navezuje na enostransko napoved neodvisnosti brez dovoljenja in dogovora s centralno vlado Kraljevine Španije, kar bi lahko Pirenejski polotok potegnilo v osamosvojitveno vojno, ki bi bila za Katalonijo zelo slaba. Katalonija nima svojih obrambnih sil in nacionalne garde, ima le policijo. Prav tako bi bilo v vojni njeno gospodarstvo močno prizadeto, vendar menim, da je možnost za ta scenarij skoraj nična. Drugi scenarij osamosvojitve se navezuje na mirno osamosvojitvev in obstanek Katalonije v EU, kar bi pomenilo, da bi Katalonija dosegla soglasje s centralno vlado Kraljevine Španije in se z dogovorom osamosvojila. Tako bi Katalonija postala nova pravnomočna članica EU in samostojna država s svojo popolnoma suvereno vlado. V tem scenariju njeno gospodarstvo ne bi bilo močno prizadeto, saj bi bila še vedno del EU, evroobmočja in Schengena. Katalonija in Španija bi se morali dogovoriti le glede delitve nacionalnega dolga, delitve skupnega premoženja in določiti natančno državno mejo. V drugem scenariju bi Katalonija pridobila vse, kar si želi, zato menim, da je ta scenarij zelo malo verjeten. Menim, da bo morebitna odcepitev Katalonije zelo slaba, z malo pomoči in mednarodnega sodelovanja zaradi pojava vse večjega nacionalizma in separatizma v pokrajinah drugih evropskih držav, ki si prav tako želijo neodvisnost. Svetovni voditelji bodo iz Katalonije poskusili narediti nekakšen zgled, da bi preprečili nadaljnje želje po neodvisnosti. Zato menim, da je najbolj verjeten tretji scenarij, ki je mirna in sporazumna osamosvojitvev Katalonije brez obstanka v EU. V tem primeru bo Katalonija ostala brez EU, evroobmočja in Schengena, kar pomeni, da bo izgubila prost pretok blaga, storitev, ljudi in kapitala. To lahko zelo močno prizadene katalonsko gospodarstvo in vse akterje v gospodarstvu, od finančnih ustanov, podjetij, javnega sektorja, zaposlenih do potrošnikov. Katalonija bo morala oddati prošnjo za vstop v EU, če bo želela postati del skupnega trga, pri tem pa bo lahko naletela na precej blokad in ovir Španije in mogoče tudi drugih držav. Z izstopom iz EU bo Katalonija izgubila evro, zato bo morala vzpostaviti novo valuto.

Ugotovil sem, da so posledice zelo močno odvisne od tega, ali bo Katalonija lahko ostala del EU. V vsakem primeru bo odcepitev Katalonije od Španije državi potisnila v določeno gospodarsko in politično krizo, ki bo povzročila pojav velike negotovosti na Pirenejskem polotoku in v EU. Katalonija se s svojo bitko za neodvisnost igra z zapletenim vprašanjem, ki ima lahko zelo močne in resne posledice, ki se jih neverjetneje tudi ne zavedna, podobno kot Anglija z brexitom. EU močno spremlja dogajanje v Kataloniji, saj ga tudi mora, saj je bila EU zgrajena z namenom združevanja, miru, solidarnosti, svobode, skupnega in trajnostnega razvoja vse Evrope, zdaj pa se skupaj s Španijo sooča z izgubo ene izmed bogatejših regij. Potencialna osamosvojitvev Katalonije lahko pomeni razpad ene izmed najstarejših evropskih držav, saj Katalonija ni edina regija v Španiji, ki se želi

osamosvojiti. To lahko sproži nekakšen domino učinek po celotni regiji in Evropi ter močno prizadene ideologijo EU. Kako resno politično vprašanje je to, lahko vidimo na podlagi brexita in drugih potencialnih izstopov iz EU, kot je frexit ali itaexit, saj se po celotni Evropi pojavlja trend vzpona desno usmerjenih političnih strank, ki želijo zapustiti EU ali se osamosvojiti od določenih regij, kot sta Škotska in Flandrija. Prav tako se močan vzpon desničarskih strank napoveduje na letošnjih evropskih parlamentarnih volitvah. Nastanek in velikost politične krize je težko oceniti, vendar je lahko potencialna politična kriza v EU katastrofalna in nepredstavljiva ter lahko vodi v propad dobre ideje o močni in združeni Evropi. Po mojem mnenju do osamosvojitve Katalonije ne bo prišlo, če bo to pomenilo, da bo morala Katalonija zapustiti EU, saj bi bile gospodarske posledice prevelike in Katalonci bi z izstopom iz EU izgubili precej ugodnosti, ki jih zdaj uživajo. Zato bi bila osamosvojitvev po mojem mnenju nesmiselna, saj bi naredila ravno nasprotno, kar obljublajo predstavniki katalonske vlade; namesto gospodarskega razvoja bi osamosvojitvev ponudila gospodarski upad. Lahko si pogledamo vse morebitne posledice brexita, ki so si ga Britanci tako močno želeli, zdaj pa si ga vedno manj in se ga po malem izogibajo in bojijo, saj se njegov datum v nedogled prelaga. Menim, da je za Katalonijo bolje, če ostane del Španije, če to pomeni, da ostane del EU, saj bodo imeli tako njeni prebivalci boljše življenje in prihodnost.

Za zaključek strokovne naloge sem odgovoril na raziskovalno vprašanje, ki pa ne prinaša dobrih novic za Katalonijo. Sodeč po ustavi Kraljevine Španije Katalonija ne more postati neodvisna država, saj ustava to preprečuje. Tudi, če bi odcepitev dovoljevala, bi morali o njej glasovati vsi prebivalci Španije. V mednarodnem pravu prav tako ni dobrih novic za Katalonijo, saj ni kolonija, njeno prebivalstvo ni zatirano in ima predstavnike ter visoko mero avtonomije. Tako ne more legitimno razglasiti enostranske neodvisnosti. Razumem, zakaj si prebivalci Katalonije želijo neodvisnosti. Upam, da jim centralna vlada nekega dne omogoči izvedbo plebiscita, vendar menim, da bi bila odcepitev od Španije za Katalonijo velika napaka in upam, da se zanjo ne odloči.

LITERATURA IN VIRI

1. Acemoglu, D. & Robinson, J. A. (2012, 18. junij). 10 Reasons Countries Fall Apart. *Foreign Policy*. Pridobljeno 15. decembra 2018 iz <https://foreignpolicy.com/2012/06/18/10-reasons-countries-fall-apart/>
2. Aljazeera. (2017, 28. oktober). *World reacts as Catalonia calls for independence*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <https://www.aljazeera.com/news/2017/10/world-reacts-catalonia-calls-independence-171027221353642.html>
3. Americans for Catalonia. (brez datuma). *Reasons for independence*. Pridobljeno 15. decembra 2018 iz <https://americansforcatalonia.wordpress.com/why-support-catalonia/reasons-for-independence/>
4. Bade, S. (2014, 7. julij). What are some of the greatest challenges that a country faces when it decides to declare independence? *Quora*. Pridobljeno 15. decembra 2018 iz

- <https://www.quora.com/What-are-some-of-the-greatest-challenges-that-a-country-faces-when-it-decides-to-declare-independence>
5. BBC News. (2018, 14. maj). *Catalonia profile- Timeline*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <https://www.bbc.com/news/world-europe-20345073>
  6. BBC News. (2018, 11. junij). *Catalonia region profile*. Pridobljeno 15. decembra 2018 iz <https://www.bbc.com/news/world-europe-20345071>
  7. Bosch, S. (2017, 21. september). Here's how bad economically s Spain-Catalonia split could really be. *CNBC*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <https://www.cnbc.com/2017/09/21/heres-how-bad-economically-a-spain-catalonia-split-could-really-be.html>
  8. Bučar, F. (2012). *Temelji naše državnosti*. Ljubljana: Mladinska knjiga založba.
  9. Cambridge Dictionary. (brez datuma). *Independence*. Pridobljeno 15. decembra 2018 iz <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/independence>
  10. Catalonia Trade & Investment. (brez datuma). *Catalonia connects your business the competitive economy it needs*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <http://catalonia.com/catalonia-barcelona/catalonia-barcelona/Catalonia-facts-figures.jsp>
  11. Duerr, G. (2015). *Secessionism and the European Union: The future of Flanders, Scotland, and Catalonia*. Lanham: Lexington Books.
  12. Emmott, R. (2017, 14. september). Independent Catalonia would need to apply to join EU: Juncker. *Reuters*. Pridobljeno 15. marca 2019 iz <https://www.reuters.com/article/us-spain-politics-eu/independent-catalonia-would-need-to-apply-to-join-eu-juncker-idUSKCN1BP210>
  13. Euronews. (2017, 27. oktober). *History repeating? A timeline of Catalonia's uneasy relationship with Spain*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <https://www.euronews.com/2017/10/27/history-repeating-a-timeline-of-catalonia-s-uneasy-relationship-with-spain>
  14. Furlan B., Peterle, O. & Balažič, M. (2016). *Slovenija in pika!* Ljubljana: Cankarjeva založba.
  15. Greer, S. L. (2007). *Nationalism and Self-Government: The Politics of Autonomy in Scotland and Catalonia*. Albany: State University of New York Press.
  16. Hargreaves, J. (2000). *Freedom for Catalonia?: Catalan Nationalism, Spanish Identity and the Barcelona Olympic Games*. Cambridge: The Press Syndicate of the University of Cambridge.
  17. Henley, J. (2017, 9. oktober). An independent Catalonia: practicalities of leaving Spain. *The Guardian*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/09/an-independent-catalonia-practicalities-of-leaving-spain>
  18. Henley, J. (2017, 2. oktober). How important is Catalonia to Spain? *The Guardian*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/02/catalonia-important-spain-economy-greater-role-size>

19. Holloway, A. (2017, 3. oktober). 10 Historic Reasons Catalonia is Fighting for Independence from Spain. *Ancient Origins*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <https://www.ancient-origins.net/news-history-archaeology/10-historic-reasons-catalonia-fighting-independence-spain-008896>
20. Jofre-Bonet, M., Banal-Estanol, A. (2017, 12. oktober). Catalonia, Spain and the economic consequences of a split. *The Conversation*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <https://theconversation.com/catalonia-spain-and-the-economic-consequences-of-a-split-85557>
21. John, T. (2017, 25. september). What to Know About the Catalan Independence Referendum. *Time*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <http://time.com/4951665/catalan-referendum-2017/>
22. Jones, S. (2017, 4. oktober). Can Catalonia declare independence from Spain? *The Guardian*. Pridobljeno 15. decembra 2018 iz <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/04/can-catalonia-declare-independence-from-spain>
23. Krasner, S. D. (2001). *Sovereignty: Organized Hypocrisy*. New Jersey: Princeton University Press.
24. Lexum. (brez datuma). *Judgments of the Supreme Court of Canada*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <https://scc-csc.lexum.com/scc-csc/scc-csc/en/item/1643/index.do>
25. Martin, W. (2017, 2. oktober). A Catalan split from Spain could be even worse than Brexit. *Business Insider*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <https://www.businessinsider.com/catalonia-split-spain-economic-impact-ing-2017-9>
26. McGee, K. (2018, 25. junij). What does an independent country mean? *Classroom*. Pridobljeno 15. januarja 2019 iz <https://classroom.synonym.com/what-does-an-independent-country-mean-12082124.html>
27. Melina, R. (2011, 8. februar). How to Become a Country in 3 Easy Steps. *Livescience*. Pridobljeno 15. januarja 2019 iz <https://www.livescience.com/33003-how-are-new-countries-established.html>
28. Noguera, M. (2017, 24. maj). Over 60% of Catalans reject unilateral declaration of independence. *ELPAIS*. Pridobljeno 15. marca 2019 iz https://elpais.com/elpais/2017/05/24/inenglish/1495609585_875590.html
29. Oxford Academic. (2012). Slouching towards the Cool War; Catalonian Independence and the European Union; Roll of Honour; In this Issue; A Personal Statement. *European Journal of International Law*, 23(4), 909–913.
30. Richards, R. (2017, 3. avgust). How does a country become a country? An expert explains. *The conversation*. Pridobljeno 15. januarja 2019 iz <https://theconversation.com/how-does-a-country-become-a-country-an-expert-explains-81962>
31. Rodriguez, V. (brez datuma). Catalonia. *Encyclopedia Britannica*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <https://www.britannica.com/place/Catalonia>
32. The Free Dictionary. (brez datuma). *Sovereignty*. Pridobljeno 15. marca 2019 iz <https://legal-dictionary.thefreedictionary.com/sovereignty>

33. The Law Dictionary. (brez datuma). *What is Independence?* Pridobljeno 15. marca 2019 iz <https://thelawdictionary.org/independence/>
34. UiO: The Faculty of Law. (1934, 26. december). *Montevideo Convention on the Rights and Duties of States*. Pridobljeno 15. januarja 2019 iz <https://www.jus.uio.no/english/services/library/treaties/01/1-02/rights-duties-states.xml>
35. United Nations. (brez datuma). *About UN Membership*. Pridobljeno 15. marca 2019 iz <https://www.un.org/en/sections/member-states/about-un-membership/index.html>
36. Viladot, M. (2017, 25. oktober). The current conflict between. Spain and Catalonia explained. *OUPblog*. Pridobljeno 15. januarja 2019 iz <https://blog.oup.com/2017/10/spain-catalonia-independence/>
37. Schallhorn, K. (2017, 22. december). Catalonia pushes for independence from Spain; What to know. *Fox News*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <https://www.foxnews.com/world/catalonia-pushes-for-independence-from-spain-what-to-know>
38. Stone, J. (2017, 27. oktober). Catalonia's independence: How did it happen? A timeline of key events. *Independent*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/catalonia-independence-what-happened-spain-timeline-events-referendum-latest-a8023711.html>
39. White, S. (2016, 30. november). What does it take for a country to become independent? *Quora*. Pridobljeno 15. februarja 2019 iz <https://www.quora.com/What-does-it-take-for-a-country-to-become-independent>
40. Wikipedia. (2014, 23. december). *Plebiscit o samostojnosti Slovenije*. Pridobljeno 15. februarja 2019 iz https://sl.wikipedia.org/wiki/Plebiscit_o_samostojnosti_Slovenije
41. Wikipedia. (2019a, 23. februar). *Catalonia*. Pridobljeno 15. februarja 2019 iz <https://en.wikipedia.org/wiki/Catalonia>
42. Wikipedia. (2019b, 20. februar). *2017 Catalan independence referendum*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz https://en.wikipedia.org/wiki/2017_Catalan_independence_referendum#cite_note-Results-1/
43. Wikipedia. (2019c, 12. januar). *Independence*. Pridobljeno 15. februarja 2019 iz <https://en.wikipedia.org/wiki/Independence>
44. Wikipedia. (2019č, 27. februar). *History of Catalonia*. Pridobljeno 27. februarja 2019 iz https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Catalonia
45. Woolf, C. (2017, 20. oktober). The roots of Catalonia's differences with the rest of Spain. *PRI's The World*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <https://www.pri.org/stories/2017-10-20/roots-catalonia-s-differences-rest-spain>
46. Zheng, X. (brez datuma). Can Catalonia Achieve Independence Through a Unilateral Declaration of Independence Under International Law? *Columbia Journal of Transnational Law*. Pridobljeno 21. februarja 2019 iz <http://jtl.columbia.edu/can-catalonia-achieve-independence-through-a-unilateral-declaration-of-independence-under-international-law/?cn-reloaded=1>